

Załącznik do:

Uchwały Nr XXXXI/263/06

Rady Gminy Lubartów

z dnia 28 września 2006 r.

STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY LUBARTÓW NA LATA 2006-2013

SIERPIEŃ 2006

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	12
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	23
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	24
2.2. DEMOGRAFIA.....	25
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	28
2.4. KWESTIA DZIECKA	36
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	40
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	45
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	48
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	50
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	52
2.10. ANALIZA SWOT	59
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	66
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	68
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	70
3.1. MISJA	71
3.2. CELE STRATEGICZNE	72
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	83
4. UWAGI KOŃCOWE	90

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. Jest tutaj także pokazany związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 228 poz. 2255 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje je jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania,

nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

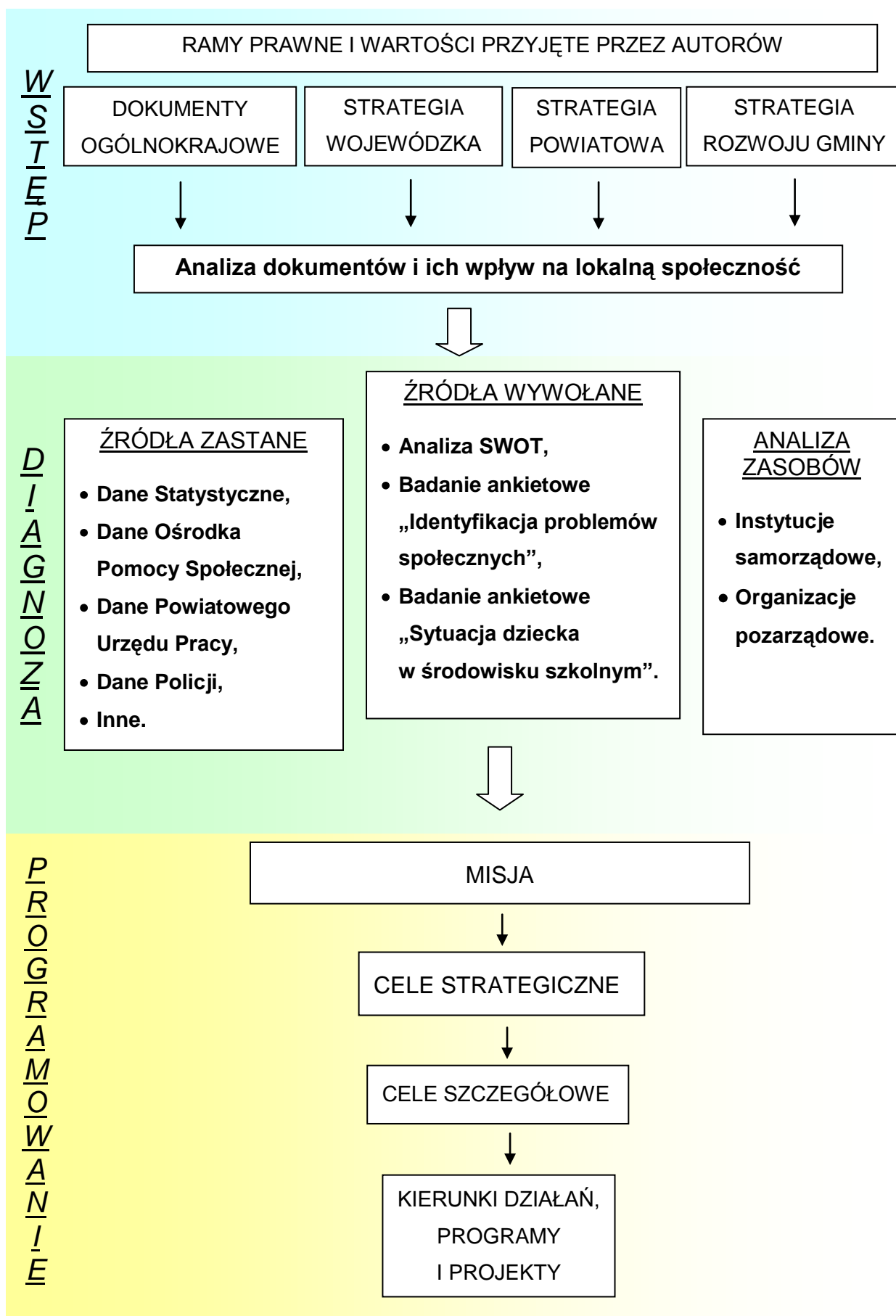
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubartowie. przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności Rada Europejska na poziomie Wspólnoty przygotowała strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy, z uwzględnieniem innych polityk Wspólnoty. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dla każdego z celów funduszy wytyczne te realizują priorytety Wspólnoty, w szczególności promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Wytyczne te są określone z uwzględnieniem zintegrowanych wytycznych w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

„Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” określają działania o charakterze rozwojowym, jakie Rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych.

Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wskazała różnice w poziomie rozwoju społeczno-ekonomicznym kraju oraz poszczególnych jego regionów, w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
- Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;

- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych

w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2005-2013

Dynamiczne uwarunkowania stawiają przed samorządem województwa lubelskiego nowe zadania z zakresu polityki społecznej. Występujące istotne problemy społeczne decydują o tym, że władze samorządowe oraz inne instytucje na poziomie regionalnym i lokalnym stają przed koniecznością długofalowego podejścia do ich rozwiązywania. Dlatego też celowe jest podejście strategiczne do tych zagadnień. Zintegrowane rozwiązywanie problemów sfery społecznej zaprezentowane w strategii pozwala na przyjęcie nowych rozwiązań w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk i pobudzania aktywności społecznej.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego jest strategią sektorową, stanowiącą skonkretyzowany, długofalowy plan działania. Kreuje, innowacyjne spojrzenie na zastany zespół uwarunkowań. Wyznacza najważniejsze kierunki działania i cele strategiczne dla regionu w zakresie planowania zadań. Zawiera cele i ich rozwinięcia w stopniu stanowiącym podstawę do formułowania programów realizowanych na terenie województwa. Jest to dokument programowy, stanowiący podstawę efektywnego zarządzania działaniami z zakresu polityki społecznej przez samorząd, który jest zdecydowany stworzyć nowoczesne formy rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierać zintegrowane przedsięwzięcia instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i osób. Systematyzacja rozwiązywania problemów społecznych doprowadzi do integracji społecznej i jednocześnie ukierunkuje działania władz na rzecz kreowania postępu społecznego.

W wyniku wdrażania strategii powinien zostać osiągnięty wysoki poziom integracji społecznej. Elementem deklarowanej misji strategii polityki społecznej jest zapobieganie i rozwiązywanie występujących obecnie i potencjalnych problemów społecznych. Przesłanką tworzenia i realizacji strategii jest usunięcie barier blokujących zaspokajanie różnego rodzaju potrzeb wielu grup społecznych. Strategia zakłada kształtowanie warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, zwłaszcza w środowisku zamieszkania i pracy.

Podstawą Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego są działania oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa,

w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela, oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Strategia wspiera szeroko rozumianą politykę społeczną, której celem jest społeczeństwo zintegrowane i jednocześnie wolne od problemów wykluczenia społecznego i ubóstwa, a zwłaszcza bezrobocia.

Autorzy strategii określili cel generalny polityki społecznej województwa lubelskiego: **„Lubelszczyzna regionem pełnej integracji społecznej i wysokiego poziomu życia, stwarzającym możliwości zaspokajania potrzeb wszystkich mieszkańców oraz skutecznego rozwiązywania problemów z wykorzystaniem potencjału kapitału ludzkiego, aktywności organizacji pozarządowych i społeczności lokalnych”.**

W strategii zdefiniowano następujące cele strategiczne:

- 1) Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa;
- 2) Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;
- 3) Efektywna pomoc społeczna;
- 4) Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym w ramach zintegrowanych, kompleksowych działań;
- 5) Profilaktyka oraz ograniczenie problemów wynikających z uzależnienia od alkoholu i narkotyków;
- 6) Rozwój infrastruktury społecznej.

Autorzy sformułowali w strategii programy działań:

- Program poprawy warunków i jakości życia mieszkańców województwa lubelskiego,
- Program rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego w województwie lubelskim,
- Program przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez efektywną pomoc społeczną,
- Program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2004-2006,
- Wojewódzki program przeciwdziałania narkomanii na lata 2005-2007,
- Wojewódzki program rozwoju infrastruktury społecznej.

1.4.5. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBARTOWSKIM NA LATA 2003-2015

Opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest istotnym zadaniem samorządowych władz powiatu. Dokument ten, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości, ma wyjść naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytyczyć kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznaczyć cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy, z różnych powodów, znajdują się w potrzebie. Strategia powinna wspierać samorządność powiatową w kształtowaniu się kompetencji i tworzeniu polityki socjalnej na rzecz potrzeb społeczności lokalnej w aspekcie prowadzenia polityki regionalnej i ogólnokrajowej.

W trakcie prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2003-2015 powstała na bazie danych zgromadzonych i opracowanych przez podmioty działające w sferze pomocy społecznej, po społecznych konsultacjach, w których uczestniczyli przedstawiciele różnych instytucji i grup społecznych. Dokument ten zawiera główne problemy i zagrożenia występujące na terenie powiatu oraz sposoby ich rozwiązania.

W toku prac nad Strategią określono następującą wizję powiatu: „Powiat lubartowski współpracujący z partnerami społecznymi, mądrze zarządzany, z minimalnym bezrobociem, przyjazny mieszkańcom, gospodarny, wrażliwy na problemy społeczne, aktywny, efektywnie wykorzystujący środki na pomoc społeczną”.

Następnie sformułowano misję Strategii, którą jest wspieranie osiągania postępu i rozwoju społecznego oraz polepszenie jakości i warunków mieszkańców powiatu.

W kolejnym kroku określono generalny cel strategiczny („Powiat lubartowski miejscem pełnej integracji społecznej mieszkańców, współpracujący z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i społecznościami lokalnymi, gwarantujący skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych.”) oraz cele strategiczne i szczegółowe w następujących obszarach problemowych:

I. Bezrobocie i jego skutki.

1. Przeciwdziałanie skutkom długotrwałego bezrobocia.

- Tworzenie programów na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej.

- Ograniczenie zjawiska dziedziczenia bezrobocia.
- Zapobieganie degradacji społeczno-zawodowej osób długotrwale bezrobotnych.

II. Bezpieczeństwo socjalne – system świadczeń, placówki stacjonarne i wsparcia dziennego.

1. Zabezpieczenie potrzeb socjalnych poprzez stworzenie sprawnego systemu świadczeń i opieki.
 - Tworzenie brakujących typów placówek w systemie pomocy społecznej.
 - Szeroko pojęta współpraca instytucji i organizacji w celu pozyskiwania funduszy pozabudżetowych.
 - Pozyskiwanie i angażowanie wolontariuszy do pracy w różnych formach opieki.
 - Pozyskiwanie środków pozabudżetowych na zatrudnienie wykwalifikowanych specjalistów w jednostkach pomocy społecznej.
 - Wzbogacenie form wsparcia, praca socjalna, kompleksowa pomoc skierowana na rodzinę.

III. Marginalizacja grup społecznych – uzależnienia i patologia.

1. Sprawny system zapobiegania marginalizacji społecznej, zapobieganie patologiom i uzależnieniom.
 - Ograniczenie skali przestępczości wśród młodzieży.
 - Aktywizacja grup społecznych zagrożonych marginalizacją.

IV. Kryzys funkcjonowania rodziny: dzieci i młodzież, osoby niepełnosprawne i osoby starsze.

1. Sprawny system zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowe wsparcie rodziny.
 - Tworzenie kompleksowego systemu pomocy i opieki nad dzieckiem i rodziną.
 - Przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom w rodzinie.
 - Wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemem niepełnosprawności.
 - Tworzenie lokalnego systemu pomocy i opieki nad osobami starszymi.
 - Kształtowanie świadomości w sferze pomocy społecznej.
 - Zintegrowanie działań sektora rządowego i pozarządowego w zakresie organizowania kompleksowego systemu wsparcia rodzin.

V. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

1. Wielokierunkowa współpraca administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.
 - Inspirowanie działań na rzecz rozwoju sektora organizacji pozarządowych.

- Podejmowanie działań w celu wypracowania sprawnego systemu przepływu informacji.
- Wypracowanie jasnego, spójnego i profesjonalnego systemu współpracy organizacji pozarządowych i jednostek pomocy społecznej.
- Współpraca przy opracowywaniu, realizacji i promocji programów z zakresu pomocy społecznej.
- Promocja wolontariatu.

1.4.6. STRATEGIA ROZWOJU GMINY LUBARTÓW W LATACH 2002-2012

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływanie czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw), konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W powyższych warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Jest to proces polegający na realizacji długofalowych celów przy wykorzystaniu nadarzających się szans i unikaniu pojawiających się zagrożeń.

Zarządzanie strategiczne oparte jest na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju społeczno-gospodarczego. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanego dla rozwoju gminy działań.

W toku prac nad Strategią Rozwoju Gminy Lubartów określono najważniejsze problemy w gminie, a następnie sformułowano cel główny („Zrównoważony rozwój gminy”) oraz cele pośrednie (wraz z kierunkami działań), w tym jeden cel bezpośrednio odnoszący się do kwestii społecznej:

1. Rozwiązanie problemów społecznych w gminie.

- Pozyskanie mieszkań socjalnych.
- Poprawa bezpieczeństwa na drogach.

- Informowanie o możliwościach pomocy osobom niepełnosprawnym, starszym i samotnym.
- Organizacja miejsca dziennego pobytu (w ramach istniejących placówek) dla osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych.
- Wsparcie policji w celu zwiększenia częstotliwości patroli.
- Dopuszczenie służb ratunkowych (Zakład Usług Komunalnych, OC, OSP).
- Wdrożenie programu profilaktyki antyalkoholowej.
 - organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
 - promowanie trzeźwości,
 - zmniejszenie skutków nadużywania alkoholu.
- Przystosowanie świetlic wiejskich do organizowania rozrywek kulturalnych dla mieszkańców.

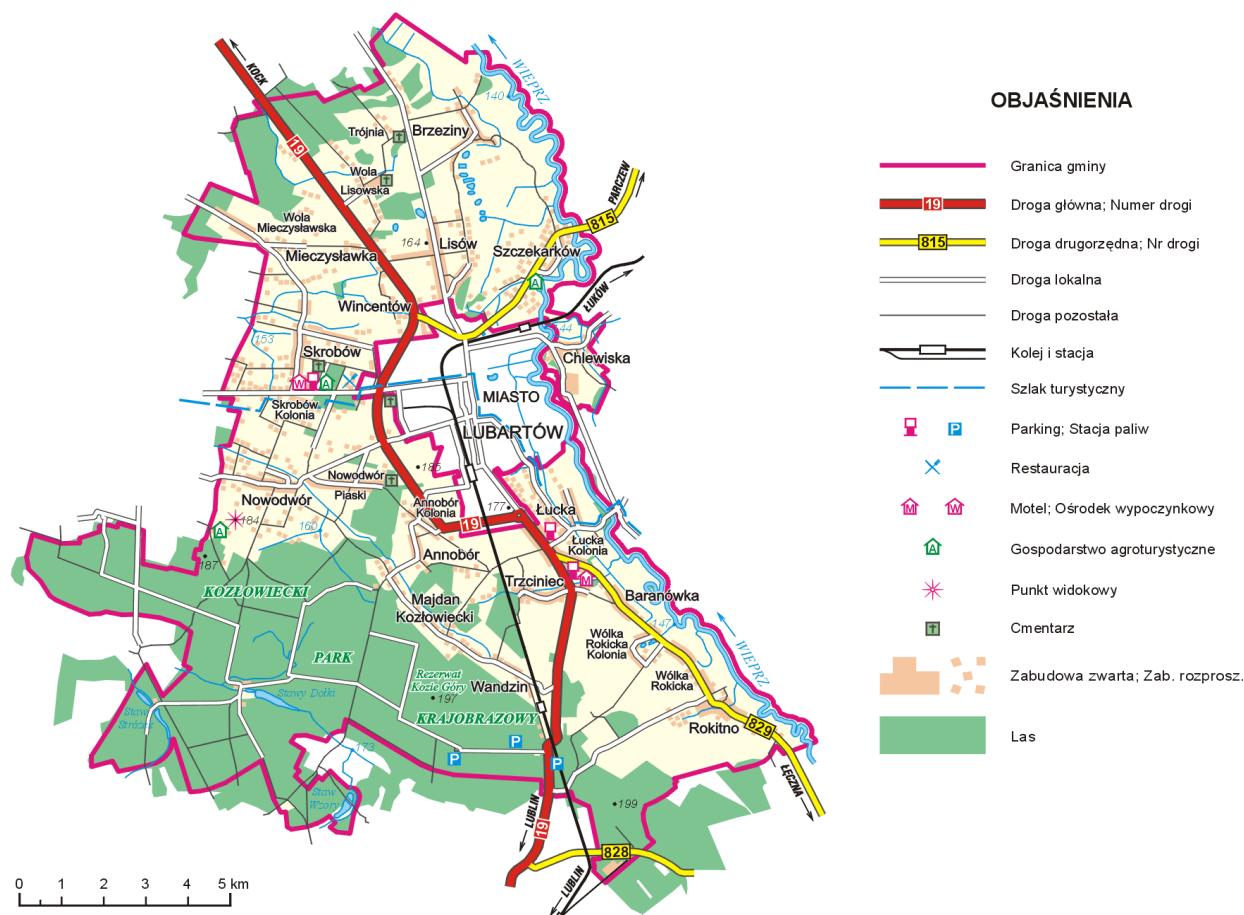
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina wiejska Lubartów położona jest na Równinie Lubartowskiej, wokół miasta Lubartowa w promieniu od 3 do 10 km. Jest jedną z większych gmin województwa lubelskiego – zajmuje powierzchnię 158,94 km² i liczy 10.210 mieszkańców.

Gmina wiejska Lubartów jest jedną z trzynastu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu lubartowskiego. Do gminy należą dwadzieścia trzy sołectwa, tworzone przez dwadzieścia cztery miejscowości: Annobór, Annobór Kolonia, Brzeziny, Baranówka, Chlewiska, Lisów, Łucka, Łucka Kolonia, Majdan Kozłowiecki, Mieczysławka, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Rokitno, Skrobów, Skrobów Kolonia, Szczekarków, Trójnia, Trzciniac, Wandzin, Wincentów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławka, Wólka Rokicka i Wólka Rokicka Kolonia (rycina 1.).

Rycina 1. Gmina Lubartów.

Gmina ma charakter typowo rolniczy, pomimo słabej jakości gleb. Z ogólnej powierzchni gminy użytki rolne stanowią 57,3%, pozostałe grunty 7%, a lasy – 35,7%. Lasy kozłowieckie występujące w południowej części gminy są największym zwartym kompleksem leśnym w województwie lubelskim. Ze względu na wartości przyrodnicze

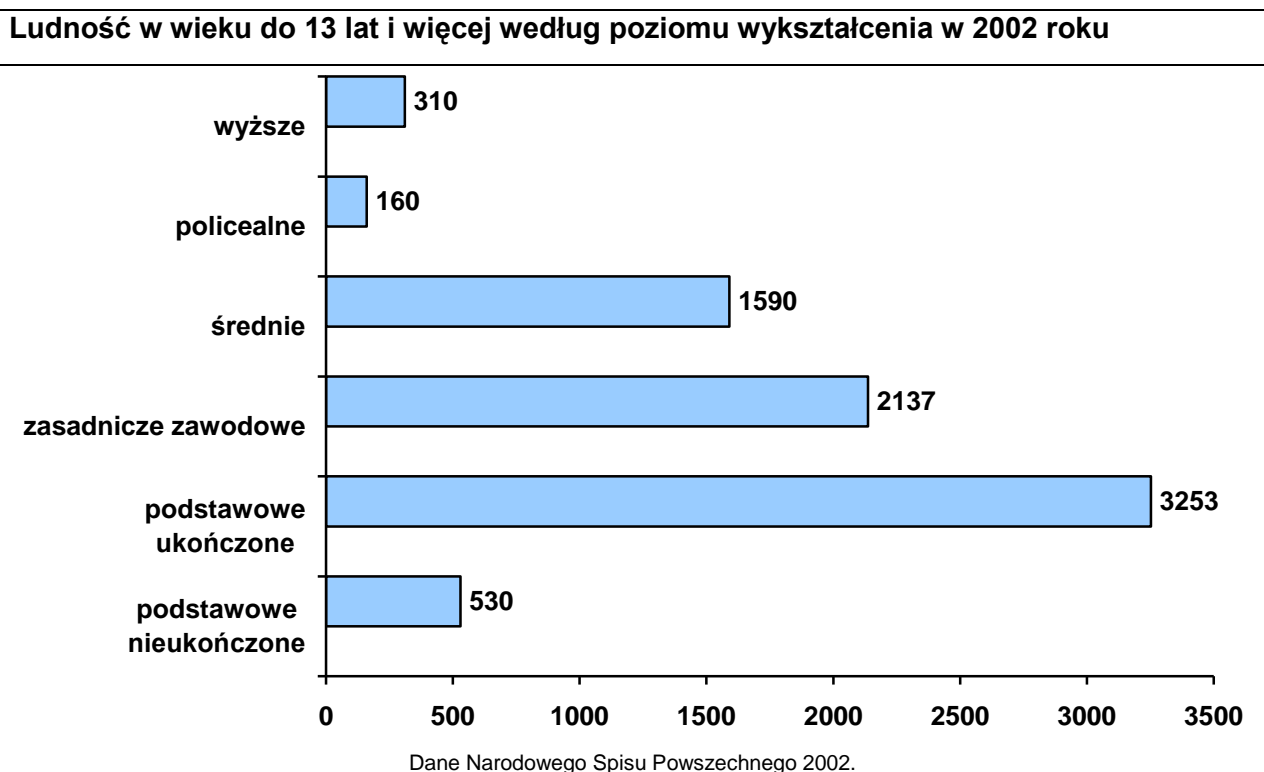
i walory krajobrazowe uzyskały status parku krajobrazowego. W obrębie lasów występują liczne pomniki przyrody m.in. rezerwat p.n. "Kozie Góry".

Gmina ma doskonałe położenie komunikacyjne; przez jej obszar przebiega droga krajowa Lublin – Białystok oraz drogi wojewódzkie Lubartów – Łęczna – Biskupice oraz Lubartów – Parczew.

Na terenie gminy Lubartów znajduje się 350 podmiotów gospodarczych prywatnych. Jest tu osiem szkół podstawowych, w których naukę pobiera 753 uczniów oraz dwa gimnazja, do których uczęszcza 310 uczniów. Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w jednej przychodni zdrowia i jednym gabinecie prywatnym.

2.2. DEMOGRAFIA

Poniżej prezentujemy sytuację demograficzną gminy Lubartów. W 2002 roku teren gminy zamieszkiwało 9.778 osób.

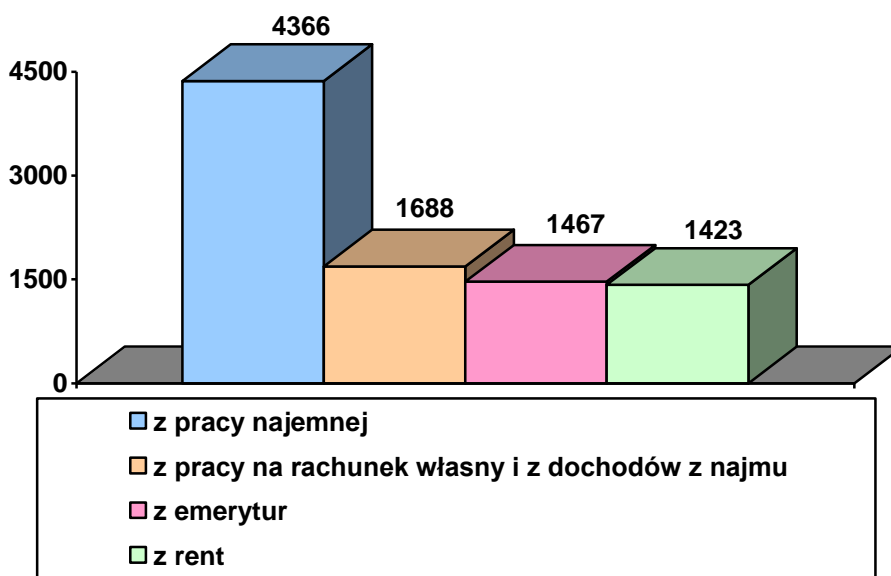

Analizując strukturę wykształcenia ludności gminy w 2002 roku, należy stwierdzić, iż wśród mieszkańców w wieku 13 lat i więcej (8.025 osób) najliczniejsze grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym oraz zasadniczym

zawodowym (odpowiednio 3253 i 2137 osób). Kolejną grupą były osoby z wykształceniem średnim (1.590 osób), a wykształceniem wyższym legitymowało się 310 osób.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

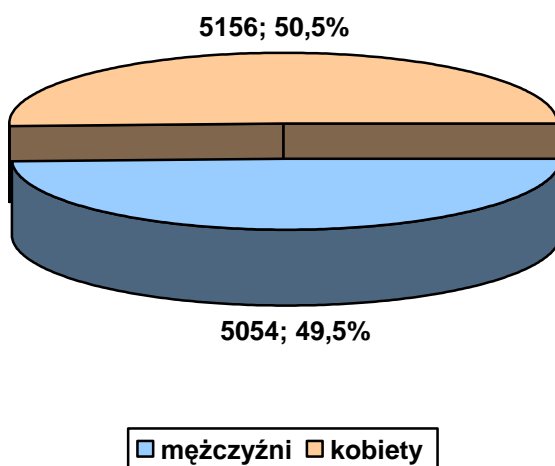
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku spośród 9.778 mieszkańców gminy 6.054 osoby utrzymywały się z pracy, w tym 4.366 osób z pracy najemnej i 1.688 osób z pracy na własny rachunek i z dochodów z najmu (1.175 osób z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymywały się 3.664 osoby, z czego 1.467 mieszkańców gminy korzystało ze świadczeń emerytalnych, a 1.423 osoby otrzymywały renty.

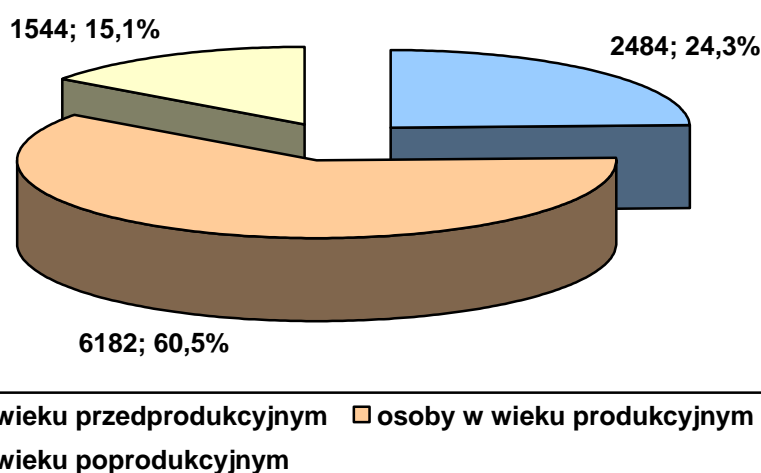
Ludność gminy Lubartów w 2005 roku

Dane Urzędu Gminy w Lubartowie.

Według danych Urzędu Gminy w Lubartowie z 31 grudnia 2005 roku gminę Lubartów zamieszkiwało 10.210 osób, w tym 5.054 mężczyzn i 5.156 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadały 102 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 64 osoby na 1 km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Lubartów w 2005 roku

Dane Urzędu Gminy w Lubartowie.

W roku 2005 teren gminy Lubartów zamieszkiwały 2.484 osoby w wieku przedprodukcyjnym, 6.182 osoby w wieku produkcyjnym oraz 1.544 osoby w wieku poprodukcyjnym.

Na przestrzeni minionych lat struktura demograficzna mieszkańców gminy ulegała zmianom i będzie zmieniać się nadal, co jest charakterystyczne dla całej populacji mieszkańców kraju. Odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, natomiast wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). Ponieważ w niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową, zasilą one grono seniorów, co z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

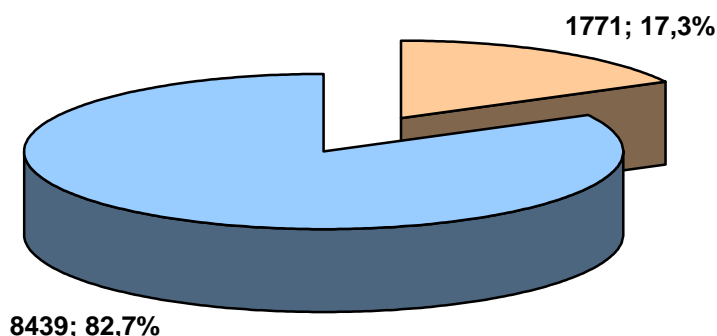
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;

10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Lubartów odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2005 roku

■ osoby objęte pomocą społeczną ■ pozostali mieszkańcy gminy

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie.

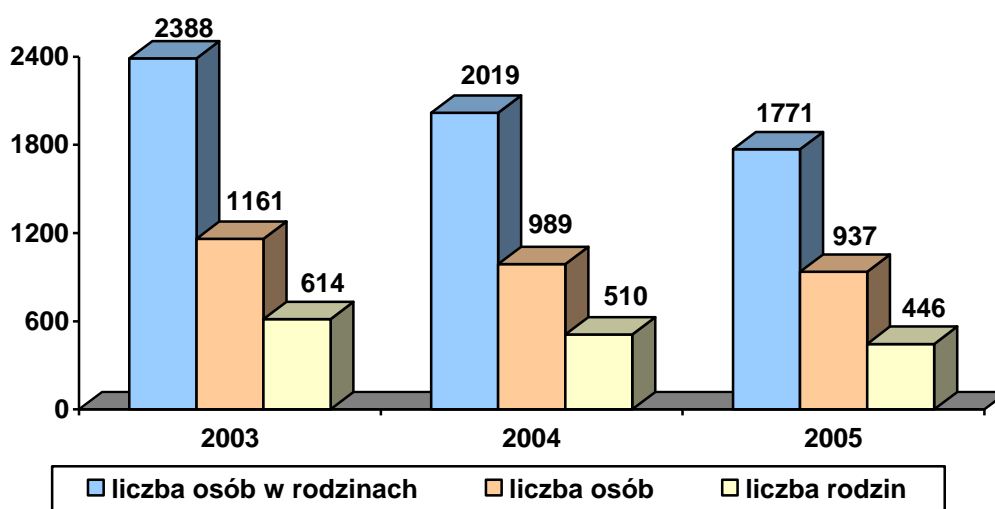
Spośród 10.210 mieszkańców gminy, 1.771 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2005. Liczba ta obejmuje również pozostałych członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

W 2004 roku mieliśmy do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS).

W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.). W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2003-2005

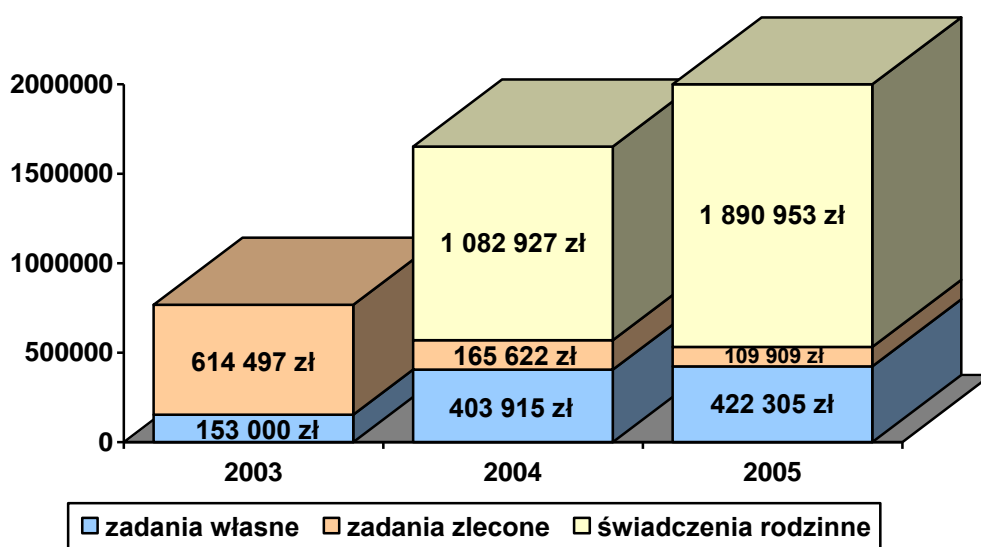

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie.

Jak pokazuje powyższy wykres, liczba osób objętych systemem pomocy społecznej ulega zmianom. Wynika to nie zawsze ze skali pojawiających się problemów społecznych, a przede wszystkim z ubóstwa. Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny.

Obecnie kryterium to ustalono na poziomie 461 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 316 zł na osobę w rodzinie. Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę potrzebujących i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Na wahania liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2003-2005 i świadczenia rodzinne w 2004 i 2005 r.

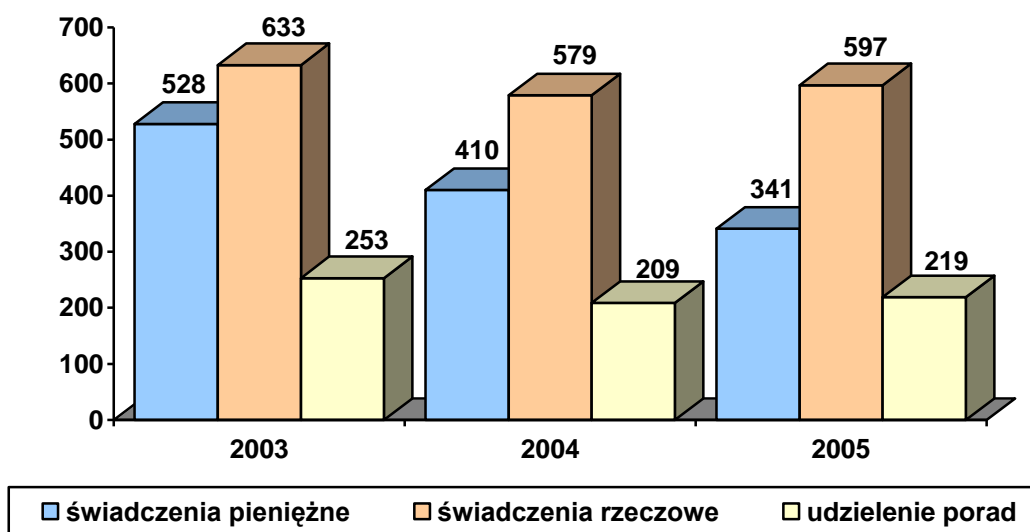

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Gminy w Lubartowie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy i kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa oraz wartość świadczeń rodzinnych, realizowanych przez referat Urzędu Gminy. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004-2005 wzrosły w porównaniu z rokiem 2003. Taki stan rzeczy jest efektem wprowadzenia zmian ustawowych czyniących Urząd Gminy dysponentem środków na świadczenia rodzinne.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2003 – 767.497 zł, w roku 2004 – 1.652.464 zł (w tym 1.082.927 zł na świadczenia rodzinne), a w 2005 roku – 2.423.167 zł (w tym 1.890.953 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2003-2005 (liczba osób)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie.

Świadczenia rzeczowe są preferowaną i najbardziej pożądaną przez beneficjentów formą pomocy. Na przestrzeni lat 2003-2005 miał miejsce spadek (2004 r.), a następnie wzrost (2005 r.) tego rodzaju wsparcia. W analizowanym okresie beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również ze świadczeń pieniężnych oraz porad udzielanych przez pracowników Ośrodka.

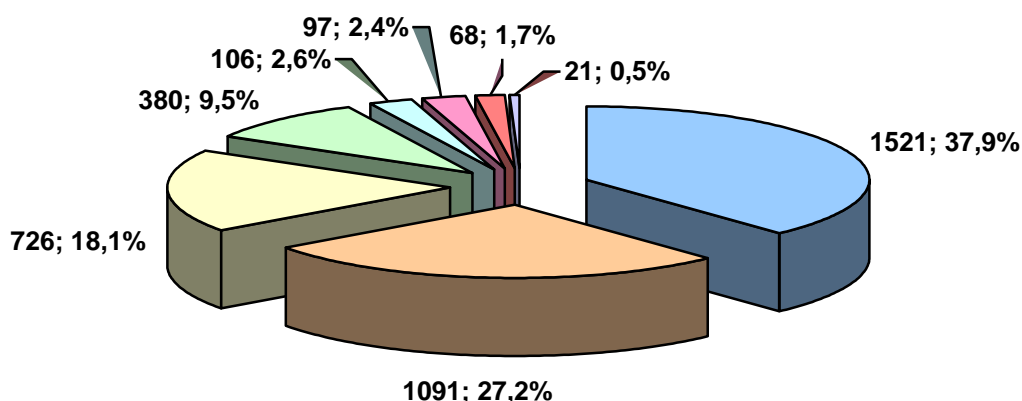
Typ realizowanych świadczeń w latach 2003-2005

Typy świadczeń	2003		2004		2005	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	528	440	410	350	341	286
Rzeczowe	633	327	579	305	597	278
Udzielenie porad	253	203	209	209	219	219

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2005 roku (liczba osób w rodzinach)

- ubóstwo
- bezrobocie
- bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego
- niepełnosprawność
- długotrwała lub ciężka choroba
- potrzeba ochrony macierzyństwa
- alkoholizm
- inne (trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego, przemoc w rodzinie, sieroctwo, zdarzenie losowe)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie.

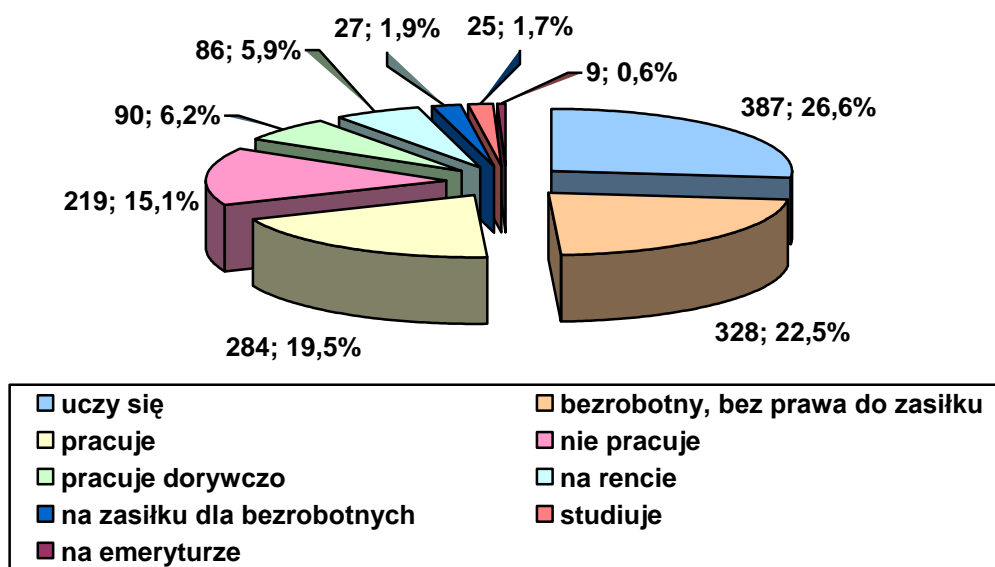
Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W 2005 roku GOPS w Lubartowie udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 1.521 osób w 383 rodzinach,
- bezrobocie – 1.091 osób w 272 rodzinach,
- bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 726 osób w 131 rodzinach (w tym rodziny niepełne – 139 osób w 42 rodzinach i rodziny wielodzietne – 580 osób w 87 rodzinach),
- niepełnosprawność – 380 osób w 104 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 106 osób w 34 rodzinach,

- potrzeba ochrony macierzyństwa – 97 osób w 22 rodzinach,
- alkoholizm – 68 osób w 15 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 8 osób w 3 rodzinach,
- przemoc w rodzinie – 7 osób w 3 rodzinach,
- sieroctwo – 5 osób w 1 rodzinie,
- zdarzenie losowe – 1 osoba.

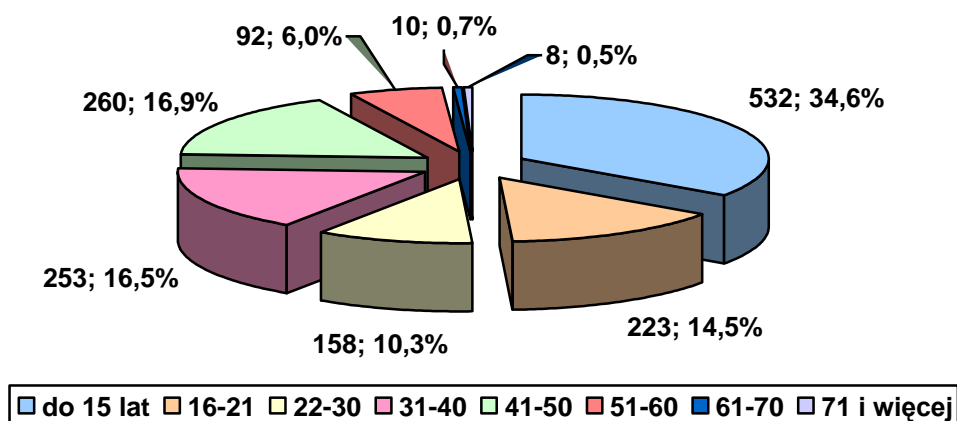
**Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2005 r.
(liczba osób w rodzinach)**

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie.

Analizując strukturę odbiorców pomocy społecznej w 2005 roku ze względu na aktywność zawodową, dochodzimy do wniosku, że najliczniejsze grupy stanowiły osoby uczące się (387 osób w rodzinach), bezrobotne, bez prawa do zasiłku (328 osób w rodzinach) i pracujące (284 osoby w rodzinach). Następną co do wielkości grupą były osoby niepracujące (219 osób w rodzinach). Mniej liczne grupy stanowiły osoby pracujące dorywczo i pozostające na rencie (odpowiednio 90 i 86 osób w rodzinach). Na kolejnych miejscach znajdowały się osoby będące na zasiłku dla bezrobotnych (27 osób w rodzinach) oraz studiujące (25 osób w rodzinach). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby pozostające na emeryturze (9 osób w rodzinach).

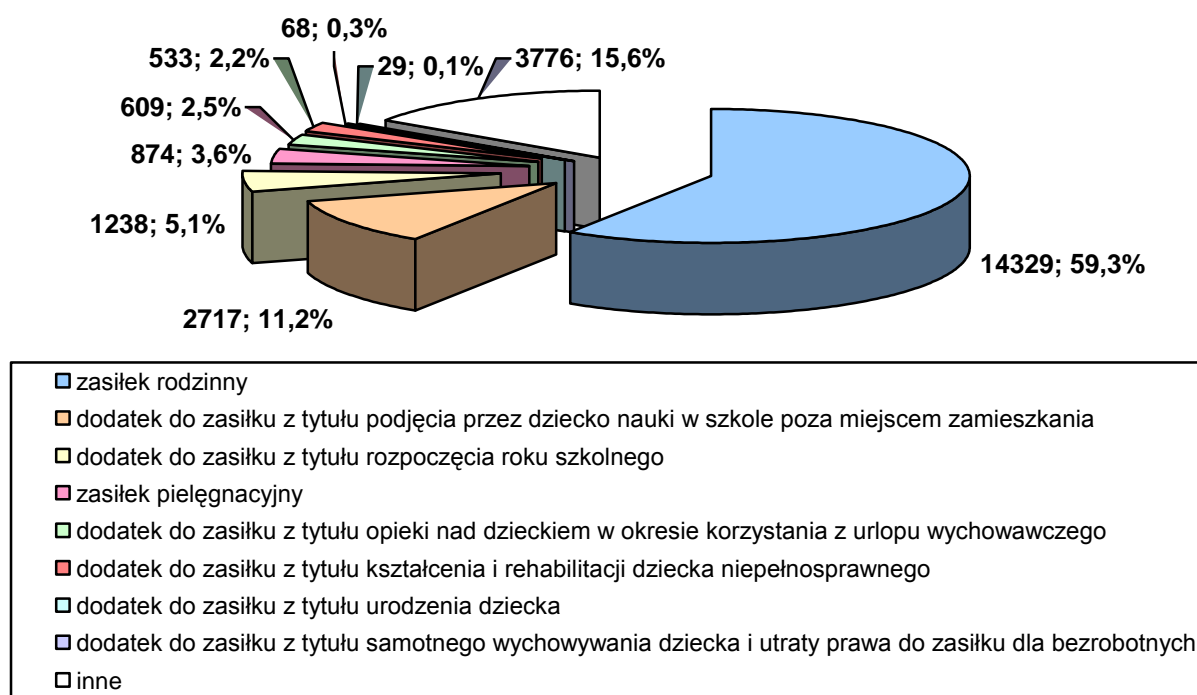
Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2005 r. (liczba osób w rodzinach)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2005 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Niepokojąca była duża grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki powinni, samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin. Uwagę zwracała również znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnieniu poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej

Świadczenia rodzinne przyznane przez referat Urzędu Gminy w Lubartowie w 2005 roku

Dane Urzędu Gminy w Lubartowie.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku oraz świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku i świadczenia pielęgnacyjnego. W roku 2005 referat Urzędu Gminy w Lubartowie przyznał ogółem:

- 14.329 zasiłków rodzinnych (dla 999 osób),
- 2.717 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (dla 355 osób),
- 1.238 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (dla 643 osób),
- 874 zasiłki pielęgnacyjne (dla 93 osób),
- 609 dodatków z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (dla 105 osób),
- 533 dodatki do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (dla 72 osób),
- 68 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka (dla 66 osób),
- 29 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych (dla 3 osób),
- inne – 3.776 świadczeń rodzinnych (dla 141 osób).

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze – placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,

- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

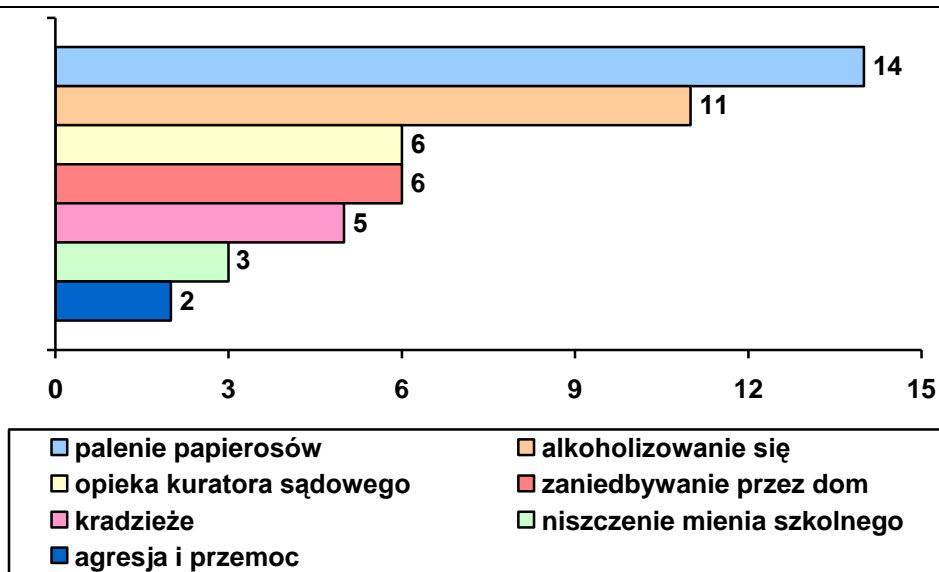
W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 7 ankiet, z czego 6 dotyczyło szkół podstawowych i 1 gimnazjum. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	5 (11)	2
2	Narkotyzowanie się	1	5
3	Palenie papierosów	5 (14)	2
4	Ucieczki z domu		6
5	Kradzieże	5 (5)	2
6	Agresja i przemoc, w tym: (poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów)	4 (2)	3
7	Autoagresja	2	4
8	Przestępczość ujawniona	1	5
9	Niszczenie mienia szkolnego	4 (3)	3
10	Udział w grupach negatywnych	1	4
11	Opieka kuratora sądowego	5 (6)	2
12	Przemoc w rodzinie	3 (1)	3
13	Zaniedbanie przez dom	5 (6)	2
14	Wykorzystywanie seksualne		5

Badania własne Centrum AV.

Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność lub brak poszczególnych cech, podawano jednocześnie liczbę występujących przypadków. Określając problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych, wskazywano głównie na zjawisko ubożenia rodzin i związany z nim problem bezrobocia, dysfunkcje występujące w domu (odnoszące się do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, przemocy w rodzinie oraz uzależnień rodziców), agresję i przemoc (prowadzące do konfliktów w grupie rówieśniczej) oraz przypadki sięgania przez uczniów po środki uzależniające (papierosy, alkohol, narkotyki).

Wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu, prowadzą dożywianie uczniów (zapotrzebowanie w tym zakresie wykracza jednak poza ich obecne możliwości), większość umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej, a w żadnej z nich nie funkcjonują klasy integracyjne. Szkoły oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań i zajęcia muzyczne, wokarno-teatralne, szkolnego kółka sportowego oraz pozalekcyjne zajęcia przedmiotowe), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne i gimnastykę korekcyjną.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia na terenie szkoły wskazywano na potrzebę organizowania warsztatów umiejętności społecznych i twórczych dla uczniów, rodziców i nauczycieli, prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych, kontynuowania i rozwijania współpracy z placówkami zajmujący-

mi się profilaktyką uzależnień, zwiększenia funduszy na prowadzenie zajęć prozdrowotnych, wychowawczych i relaksujących, konieczność prowadzenia działań w celu przeciwdziałania agresji, udzielenia pomocy dzieciom będącym w trudnej sytuacji materialnej, zwiększenia liczby zajęć pozalekcyjnych (zajęcia sportowe, zajęcia w pracowni komputerowej), potrzebę organizowania spotkań integracyjnych oraz specjalistycznych pogadarek dla rodziców, kontynuowania współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, parafią rzymskokatolicką i samymi rodzicami oraz inicjowania zajęć z pedagogiem, psychologiem i logopedą, a także organizowanie grup wsparcia.

Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy przeprowadzać wywiady środowiskowe (m.in. w celu uzyskania informacji o aktualnej sytuacji materialnej dzieci, młodzieży i rodziców), rozmawiać z rodzicami i opiekunami o aktualnych problemach dotyczących dzieci i młodzieży oraz organizować spotkania z logopedą.

Według niektórych pedagogów na terenie gminy są rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc zaliczono drogę do szkoły, głównie z uwagi na natężony ruch kołowy oraz brak lub zły stan chodników, okolice sklepów sprzedających alkohol (ze względu na obecność osób nietrzeźwych), sąsiedztwo remizy strażackiej (podczas dyskotek), a także kompleksy leśne oraz rejony rzeki Wieprz.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano na konieczność wzbogacenia oferty zajęć pozalekcyjnych poprzez zorganizowanie świetlicy szkolnej i pracowni internetowej, dofinansowania wyjazdów wakacyjnych, potrzebę promowania zdrowego stylu życia i pozytywnych zachowań w rodzinach oraz prowadzenia działań mających na celu opóźnienie inicjacji alkoholowej, narkotykowej i nikotynowej.

W 2005 roku dzieci i młodzież z gminy Lubartów mogły również liczyć na pomoc pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, którzy udzielali im pomocy o charakterze bezpośrednim i pośrednim. Do najczęstszych rodzajów pomocy bezpośredniej w formie terapii należały psychoterapia indywidualna związana z trudnościami w funkcjonowaniu emocjonalno-społecznym (15 przypadków), terapia logopedyczna w związku z wadami wymowy oraz opóźnionym rozwojem mowy (9 przypadków) oraz zajęcia korekcyjno-kompensacyjne spowodowane problemami związanymi z nauką czytania i pisania (5 przypadków). Innymi formami pomocy bezpośredniej były m.in. badania psychologiczne i pedagogiczne, będące następstwem

różnorodnych problemów dydaktyczno-wychowawczych dzieci i młodzieży (odpowiednio 165 i 144 przypadki).

Jeżeli chodzi o udzielanie pomocy pośredniej, to wydawane opinie najczęściej dotyczyły kwalifikacji do zajęć korekcyjno-kompensacyjnych w związku z opóźnieniami i zaburzeniami w rozwoju funkcji percepcyjno-motorycznych warunkujących opanowanie umiejętności czytania i pisanie (41 przypadków) oraz potrzeby dostosowania wymagań edukacyjnych w związku ze specyficznymi trudnościami w nauce pisania i czytania (37 przypadków).

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności

finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

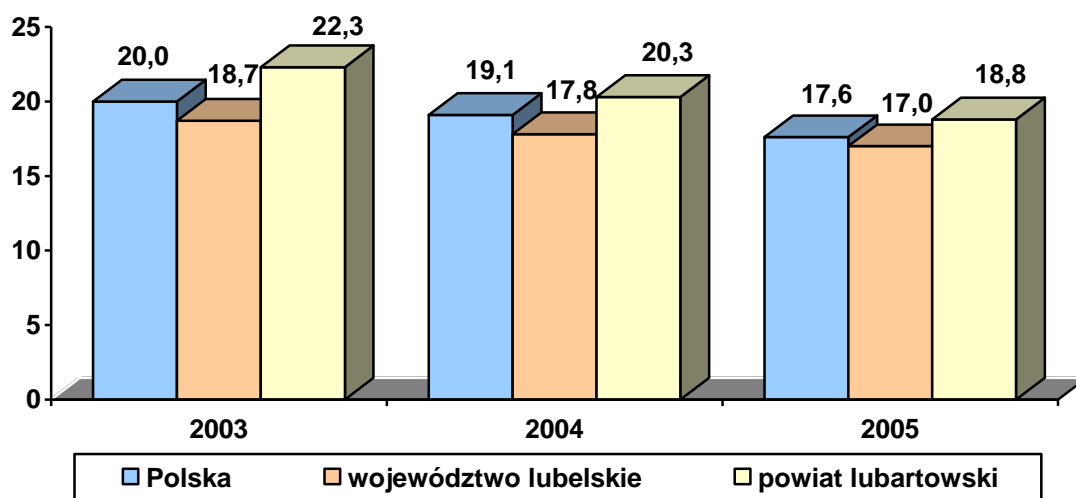
Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2003-2005

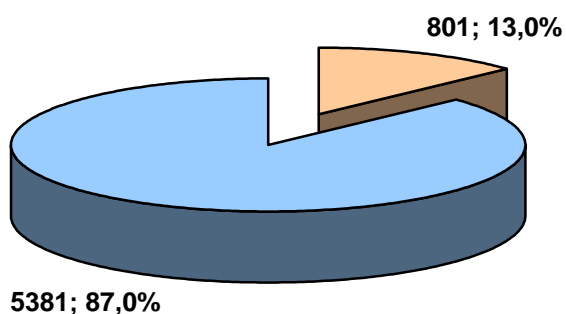

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2005 powiat lubartowski charakteryzował się nieco wyższą, w stosunku do województwa lubelskiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju – z uwagi na poprawę kondycji gospodarki – mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie na dzień 31 grudnia 2005 roku w gminie Lubartów pozostawało zarejestrowanych 801 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowiły 52,8% ogółu bezrobotnych w gminie (423 osoby). Prawo do zasiłku posiadało 113 osób, w tym 33 kobiety. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo z końcem 2005 roku

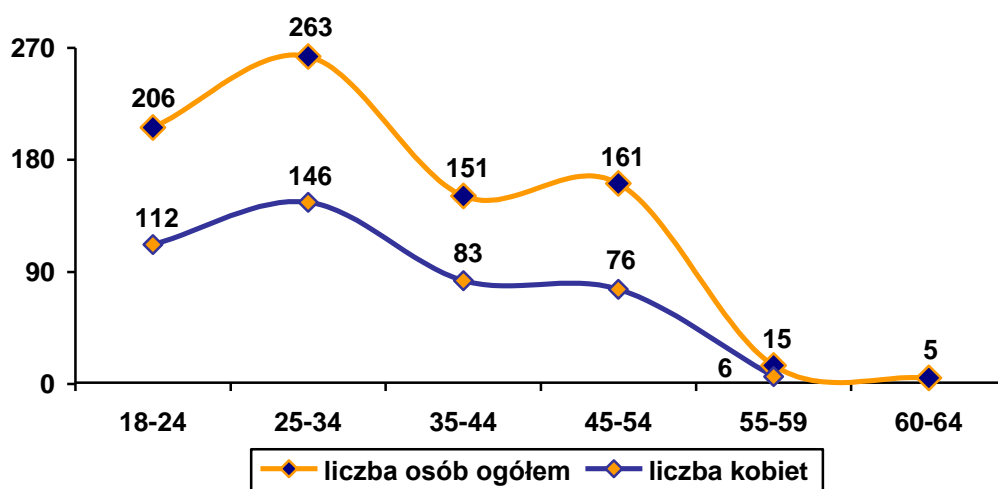

■ bezrobotni ■ osoby aktywne zawodowo

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie.

Spośród 6.182 osób z terenu gminy Lubartów, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2005 roku 801 osób pozostawało bez zatrudnienia.

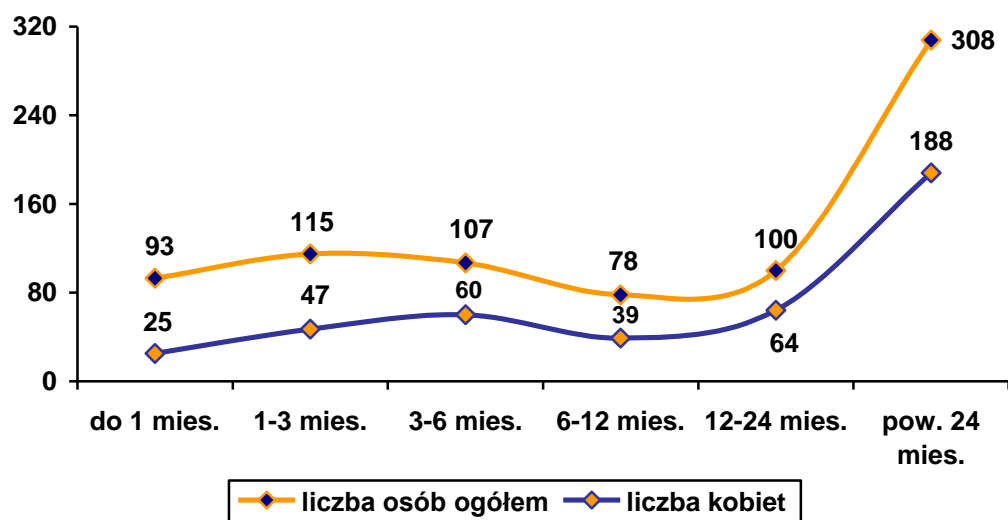
Bezrobotni według wieku z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie.

Z końcem 2005 roku w grupie bezrobotnych stosunkowo dużo było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokoila mniejsza, ale zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. We wszystkich grupach wiekowych odnotowano niekorzystną sytuację kobiet.

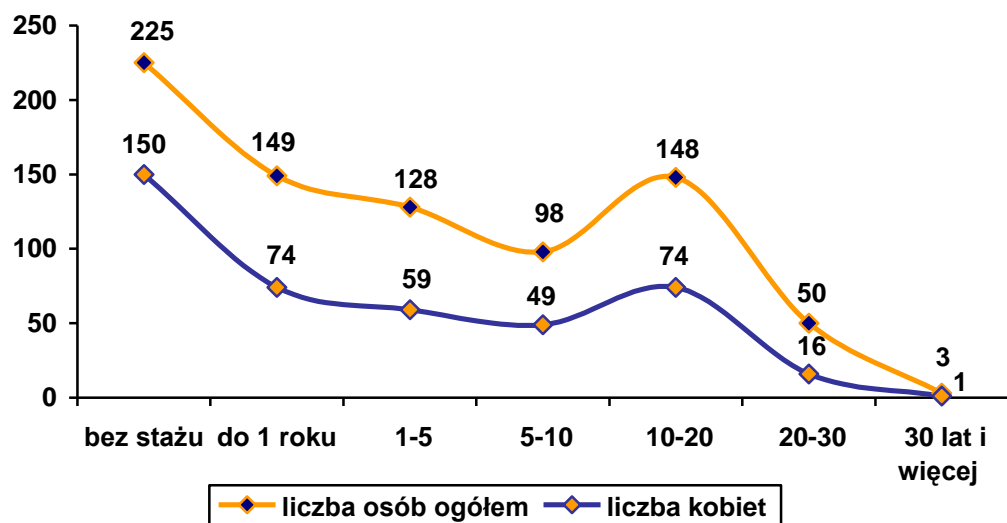
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

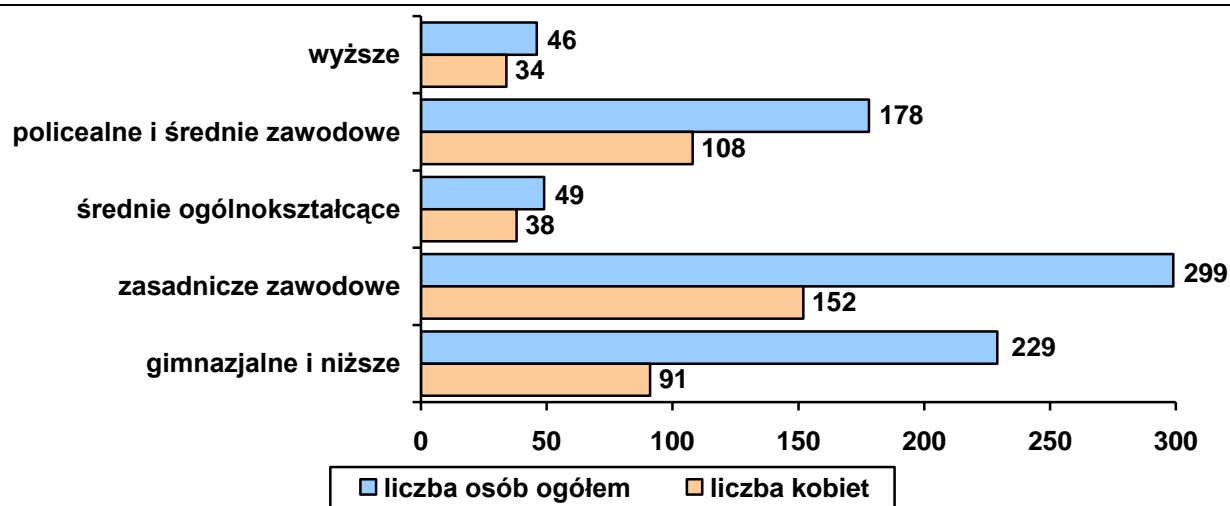
Bezrobotni według stażu pracy z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2005 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych w gminie stanowiły osoby bez stażu lub z niewielkim doświadczeniem zawodowym. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, tak by mieli możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie.

Z końcem 2005 roku zdecydowanie lepszą sytuację na rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Wraz z malejącym poziomem wykształcenia zwiększał się udział bezrobotnych w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorośli i dzieci	ok. 5.300 osób: dorośli i dzieci	ok. 1.330 osób: dorośli i dzieci	ok. 530 osób: dorośli i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstinencji);
- jako zagrożenie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

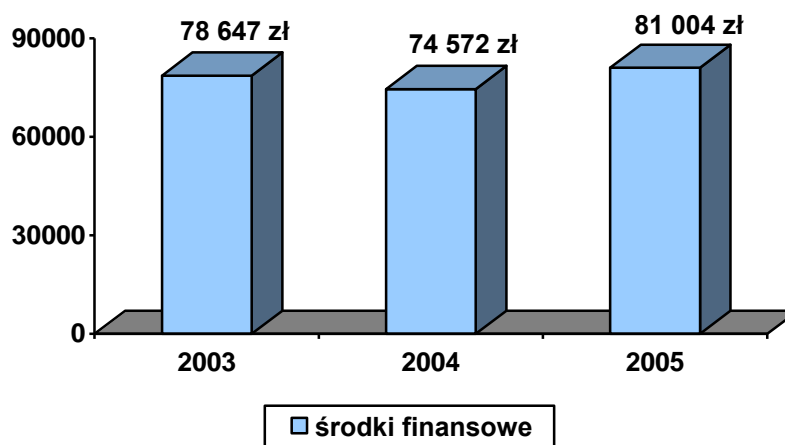
Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród 446 rodzin objętych pomocą społeczną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie w 2005 roku, 15 rodzin liczących 68 osób swą trudną sytuację

życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Nie jest uwidocznione używanie narkotyków. W analizowanym okresie z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie świadczył pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem zupełnego braku występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2005 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 24 wnioski dotyczące skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego 5 osób skierowano na leczenie. W analizowanym okresie GKRPA dokonała również 2 kontroli punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych oraz skierowała 5 spraw do prokuratury w związku z przemocą alkoholową.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2003-2005

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie.

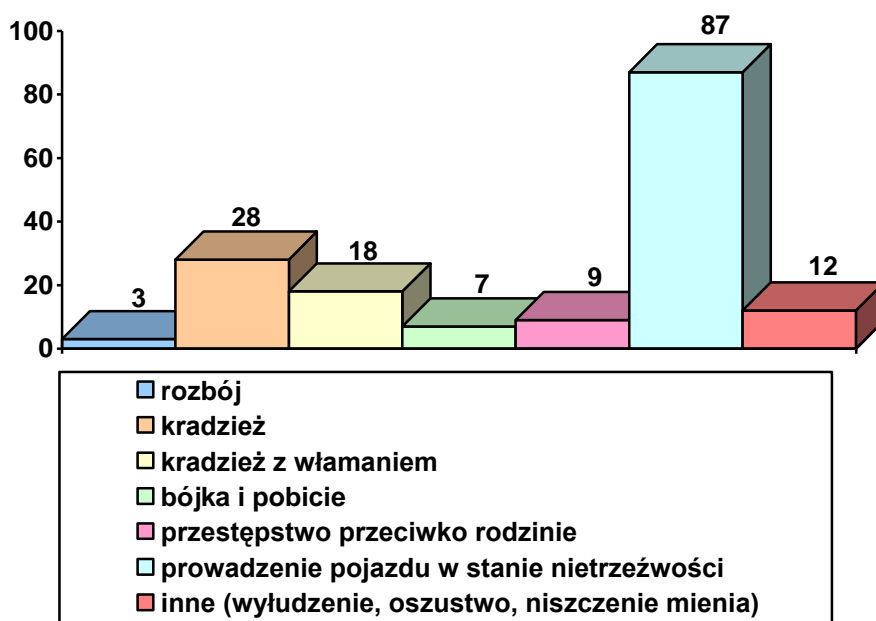
Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Lubartów zmieniała się na przestrzeni lat 2003-2005, osiągając najwyższy poziom w roku 2005. W 2003 r. wyniosła 78.647 zł, w roku następnym wzrosła do 74.572 zł, a w 2005 r. wzrosła do 81.004 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Lubartów.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2005 roku wynika, iż na terenie gminy Lubartów odnotowano ogółem 164 zdarzenia o charakterze przestępczym. Ogólna dynamika przestępczości wyniosła, 94%, a wykrywalność – 74,1%. Do najbardziej zagrożonych przestępczością miejscowości należały: Lisów (odnotowano 18 przestępstw), Łucka (16), Skrobów (15), Kolonia Skrobów (13), Nowodwór (12) oraz Kolonia Łucka, Rokitno i Trzcieniec (po 10 przestępstw).

Przestępstwa popełnione na terenie gminy Lubartów w 2005 roku

Dane Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianym przestępstwem w 2005 roku była jazda samochodem w stanie nietrzeźwości – ogółem 87 przypadków. Na kolejnych miejscach znalazły się kradzieże (28 czynów) oraz kradzieże z włamaniem (18 czynów). W analizowanym okresie odnotowano również m.in. 9 przestępstw przeciwko rodzinie, 7 bójek i pobić oraz 3 rozboje. Poza ww. przestępstwami na terenie gminy Lubartów miało miejsce 18 wypadków drogowych, w których 5 osób zginęło, a 29 zostało rannych, 117 kolizji drogowych, a także kilkaset

wykroczeń, w których w kilkudziesięciu przypadkach skierowano wnioski o ukaranie, a w pozostałych stosowano mandaty karne oraz pouczenia.

Największy wpływ na stan bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Lubartów w 2005 roku miały rozboje, kradzieże i kradzieże z włamaniem; ich udział w ogólnej skali przestępczości wyniósł 29% i był wyższy niż w roku poprzednim (28%). W analizowanym okresie nastąpił również wzrost liczby bójek i pobić oraz przestępstw przeciwko rodzinie, co można tłumaczyć wzrastającą świadomością ofiar, m.in. dzięki prowadzonemu programowi „Niebieska Karta”, jak również różnego rodzaju informacjom w mediach o działalności instytucji powołanej do ochrony rodziny (w tym Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych). W 2005 roku miał natomiast miejsce spadek liczby przestępstw polegających na kierowaniu pojazdem w stanie nietrzeźwości, co z kolei należy tłumaczyć dużą aktywnością służb patrolowo-interwencyjnych, a przede wszystkim ruchu drogowego.

W roku 2005, podobnie jak w latach poprzednich, dzielnicowy oraz specjalista do spraw nieletnich realizowali program prewencyjny „Jestem bezpieczny”. Był on skierowany głównie do młodzieży i miał na celu ograniczenie przestępczości wśród nieletnich oraz zwrócenie uwagi na pojawiające się sygnały o patologiach społecznych. Ponadto w analizowanym okresie kontynuowano realizację programu „Poznaj swojego dzielnicowego”, który miał na celu zapoznanie dzielnicowego z mieszkańcami, zdobycie wzajemnego zaufania oraz wspólne rozwiązywanie problemów.

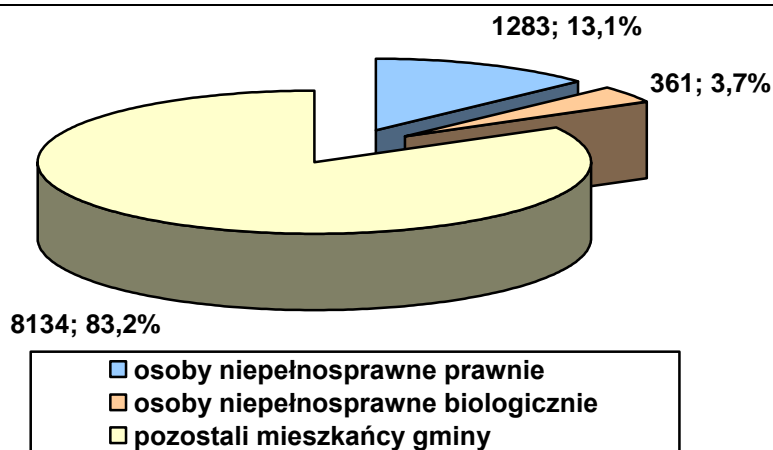
W celu zapobieżenia zdarzeniom drogowym z udziałem dzieci i młodzieży realizowany był program „Bezpieczna droga do szkoły”. Prowadzono również spotkania z rodzicami i młodzieżą, na których poruszane były problemy narkomanii wśród młodzieży oraz sposoby jej zapobiegania oraz metody zabezpieczenia mienia przed kradzieżami.

Realizacja powyższych programów przyczyniła się w 2005 roku do zmniejszenia liczby najbardziej groźnych przestępstw, zwłaszcza popełnianych przez nieletnich, zwiększenia poczucia bezpieczeństwa, utrudnienia działania sprawcom i zwiększenia liczby bezpiecznych zachowań. W analizowanym okresie dzielnicowy był również w stałym kontakcie z kuratorami sądowymi oraz dyrektorami szkół, co pozwalało na właściwą i odpowiednią reakcję na różnego rodzaju negatywne zjawiska.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

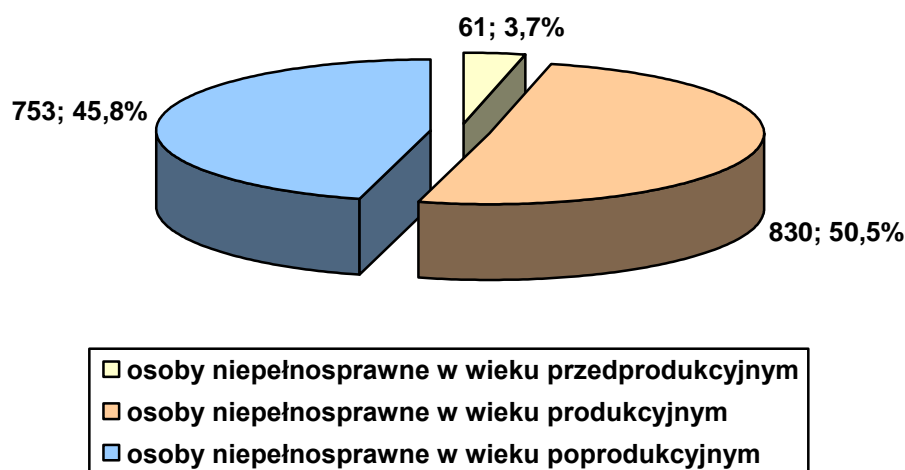
Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Lubartów zamieszkiwały 1.644 osoby niepełnosprawne (w tym 722 mężczyzn i 922 kobiety), co stanowiło 16,8% ogółu mieszkańców gminy. Grupa ta była silnie zróżnicowana nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

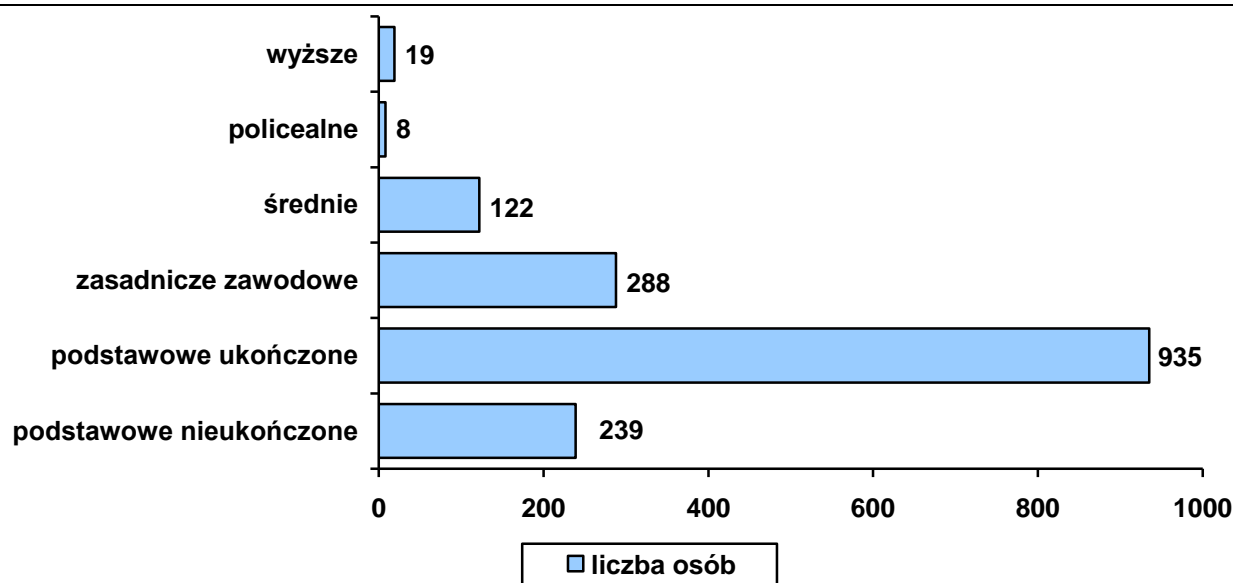
Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

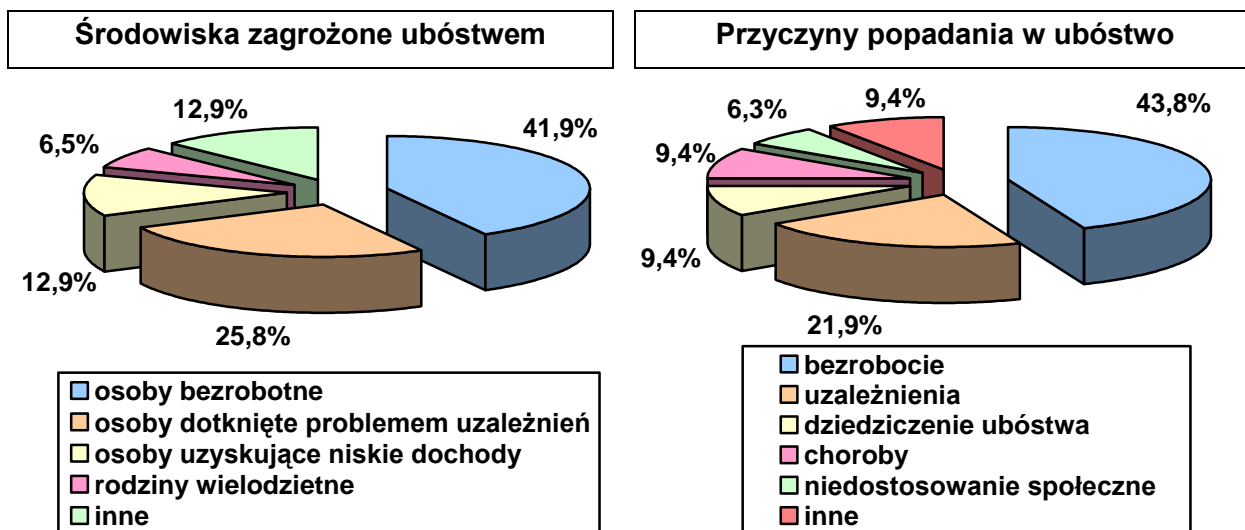
Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z czym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia im funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

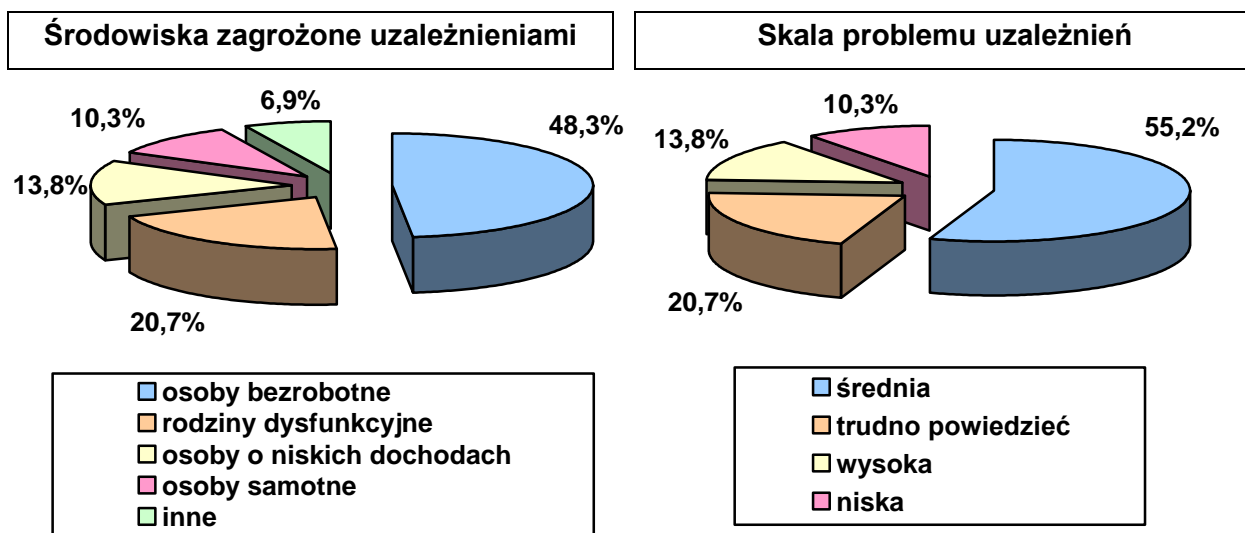
Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

Poniższe zestawienia prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Badania własne Centrum AV.

Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób bezrobotnych (41,9%), dotkniętych problemem uzależnień (25,8) a następnie ludzi uzyskujących niskie dochody oraz rodzin wielodzietnych. Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali bezrobocie (43,8), uzależnienia (21,9%) oraz zjawisko dziedziczenia ubóstwa, choroby i niedostosowanie społeczne.

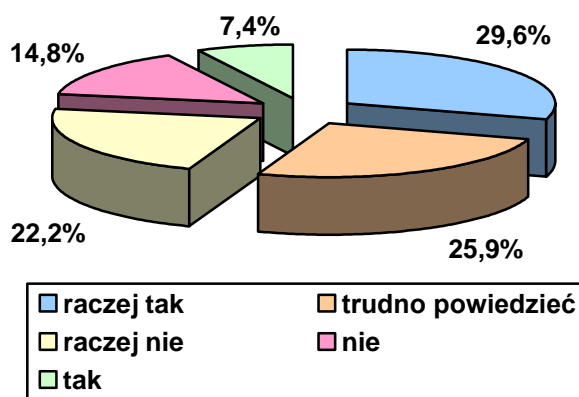

Badania własne Centrum AV.

W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby bezrobotne (48,3%), rodziny dysfunkcyjne (20,7%) oraz osoby o niskich dochodach i samotne. Określając skalę występowania tego problemu większość badanych (55,2%) oceniło ją jako średnią, 20,7% ankietowanych

nie umiało sprecyzować swego stanowiska, 13,8% z nich uważało, że wskaźnik jest wysoki, a 10,3% oceniało skalę problemu jako niską.

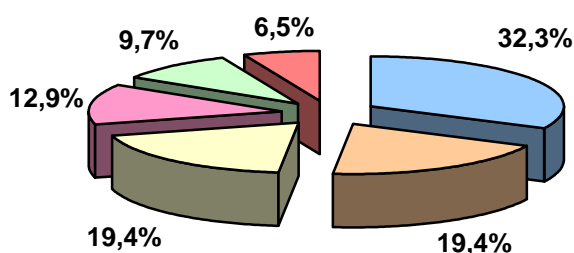
Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

Badania własne Centrum AV.

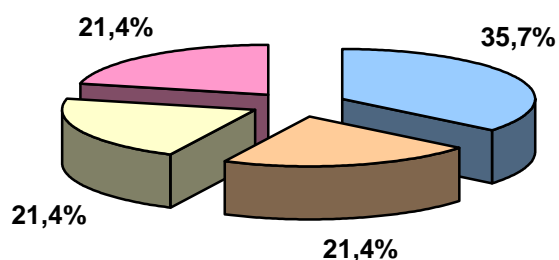
Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych to zdania w tej kwestii były skrajnie podzielone, a 25,9% osób nie potrafiło jasno określić swego stanowiska.

Problemy społeczne dotyczące osób starszych

- samotność
- choroby
- niepełnosprawność
- ubóstwo i bieda
- brak opieki ze strony rodziny
- inne

Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

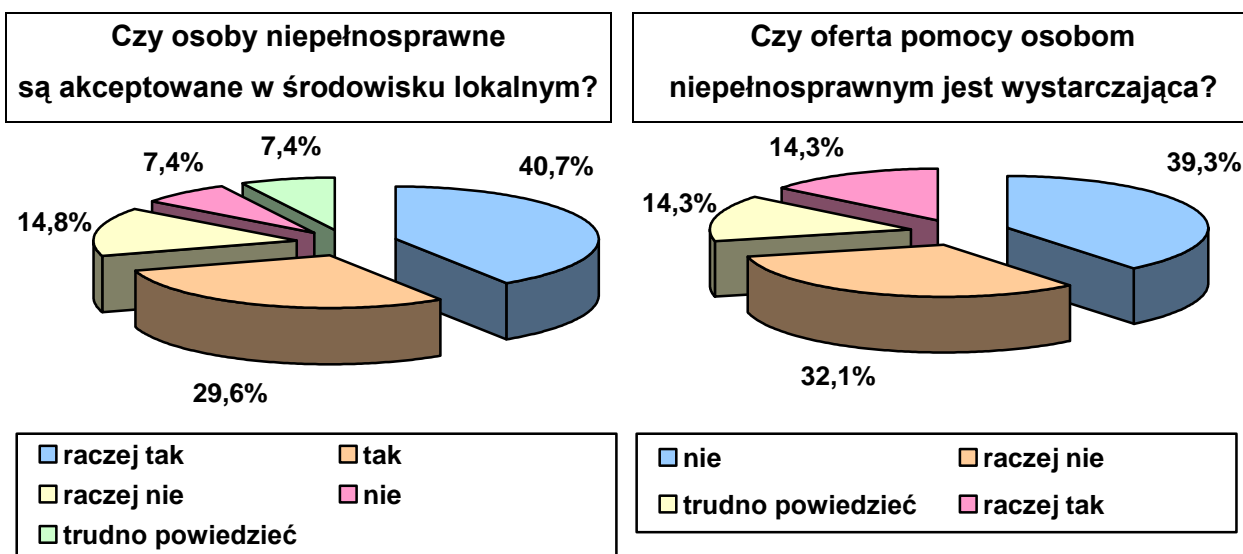

- raczej tak
- trudno powiedzieć
- nie
- raczej nie

Badania własne Centrum AV.

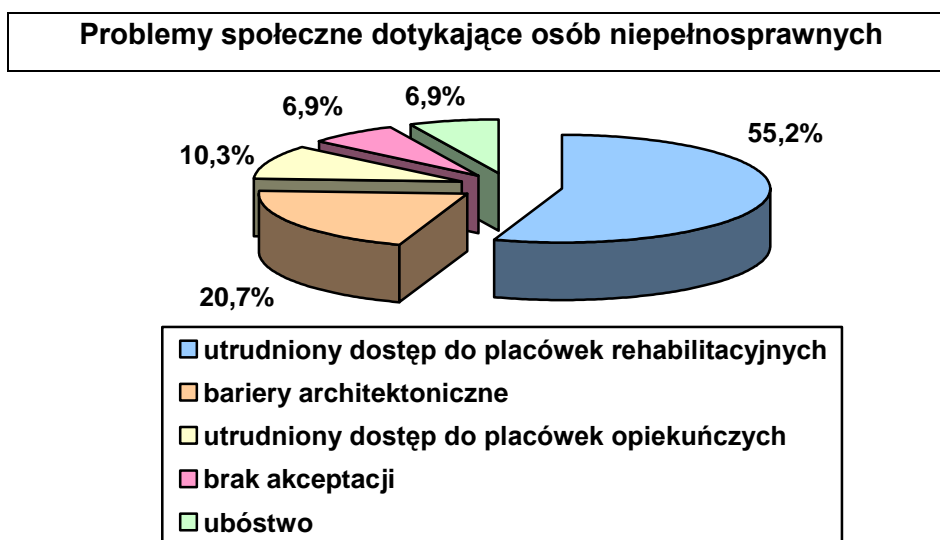
W kwestii osób starszych badani za najczęstszy problem dotyczący tę grupę osób podawali samotność. Innymi powodami były choroby i niepełnosprawność, a także ubóstwo i bieda oraz brak opieki ze strony rodziny. Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, najwięcej respondentów (42,8%) stwierdziło, że jest ona raczej lub

niewystarczająca. Jednocześnie ponad 35% ankietowanych było odmiennego zdania, a 21,4% osób nie potrafiło jasno określić swego stanowiska.

Badania własne Centrum AV.

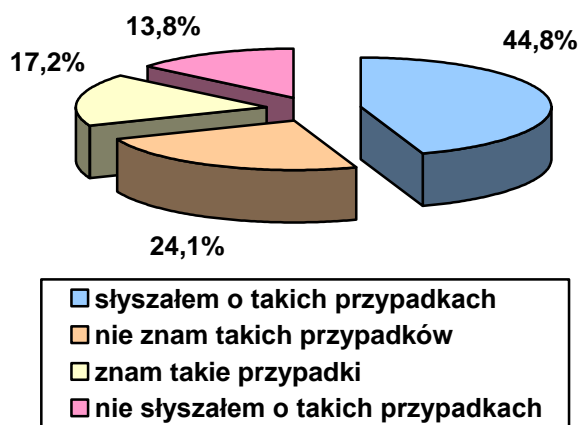
W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych zdecydowana większość badanych (70,3%) wypowiedziała się pozytywnie. Odmiennego zdania było ponad 22% respondentów, a 7,4% osób nie było w stanie jednoznacznie określić swojego stanowiska. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy ww. osobom to większość ankietowanych oceniła ją negatywnie (71,4%). Jedynie 14,3% osób określiło swoje stanowisko jako pozytywne i tyleż samo nie sprecyzowało jednoznacznie swego zdania.

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali trudności związane z dostępem do placówek rehabilitacyjnych (55,2%), a następnie bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych, brak akceptacji oraz ubóstwo.

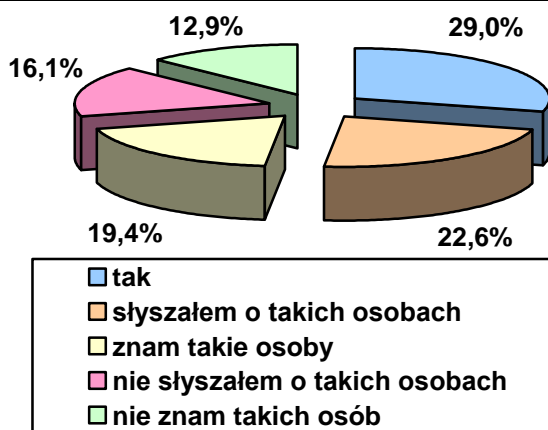
Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

Badania własne Centrum AV.

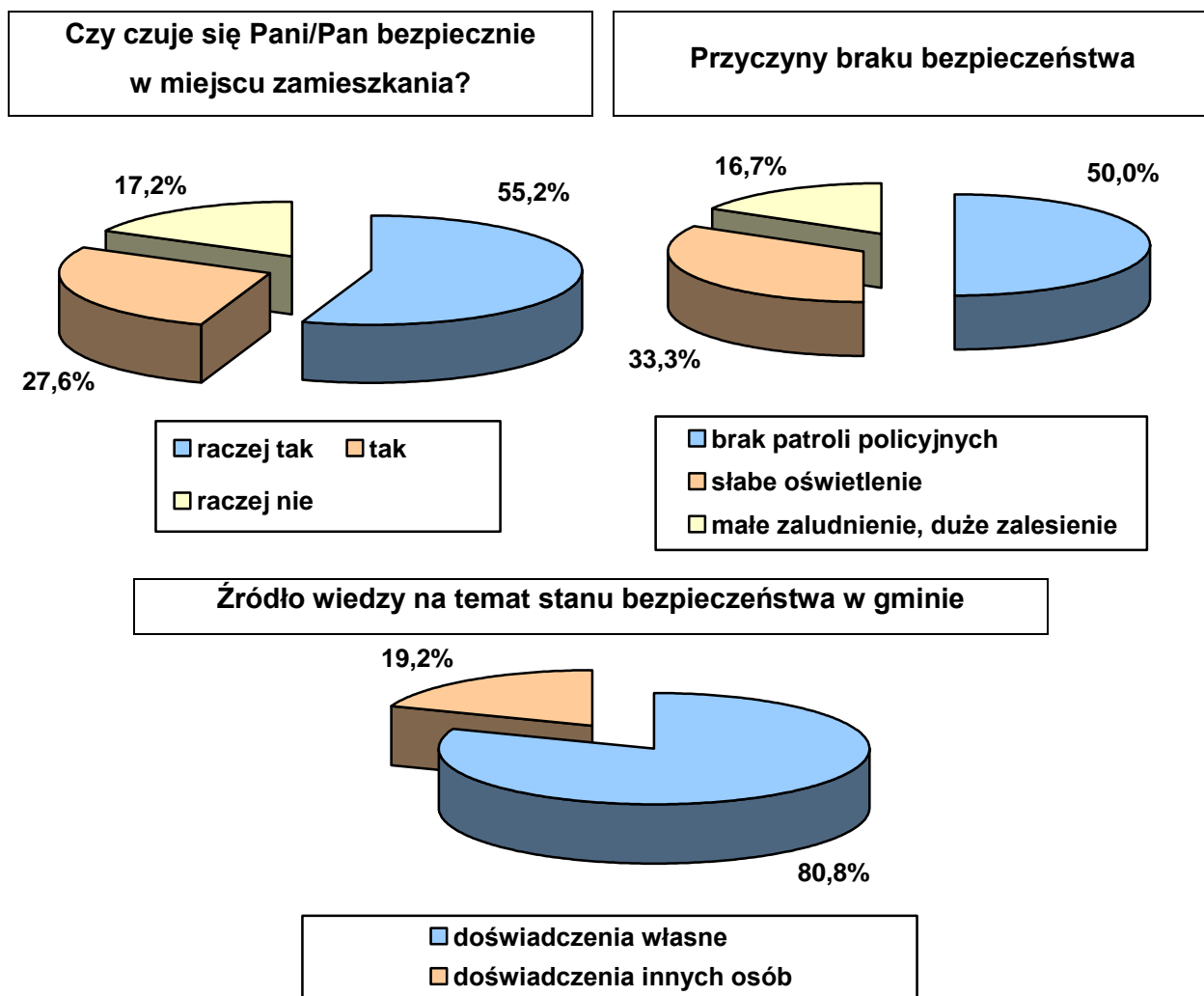
Podjmując kwestię zjawiska przemocy domowej najwięcej badanych (44,8%) stwierdziło, iż słyszało o występowaniu tej patologii. Jednocześnie 24,1% ankietowanych odpowiedziało, iż nie zna takich przypadków, 17,2% osób stwierdziło, że zna takie przypadki, a 13,8% respondentów uznało, iż temat ten jest im obcy.

Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

Badania własne Centrum AV.

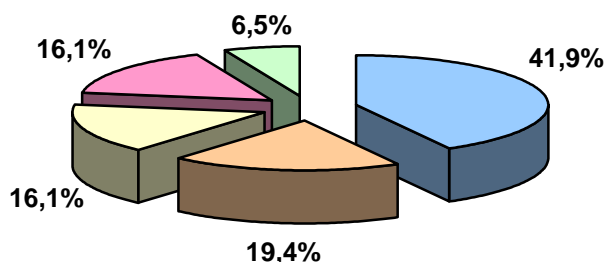
Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących gminę Lubartów nie jest obce jej mieszkańcom. 29% badanych wie o fakcie zamieszkiwania takich osób w gminie, kolejne 22,6% słyszało o takich osobach, a 19,4% przyznaje się do znajomości z nimi. Jednocześnie odpowiednio 16,1% i 12,9% osób stwierdziło, że nie zna takich osób ani nie słyszało o nich.

Badania własne Centrum AV.

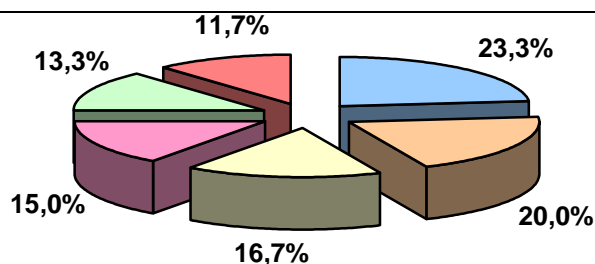
Jeśli chodzi o kwestię poczucia bezpieczeństwa to większość badanych (72,4%) czuje się bezpiecznie w gminie. Odmienne zdanie posiada 17,2% respondentów, którzy wśród najczęstszych przyczyn takiego stanu rzeczy wymieniali brak patroli policyjnych oraz słabe oświetlenie. Głównym źródłem wiedzy badanych na temat stanu bezpieczeństwa w gminie były doświadczenia własne.

Czy pomoc GOPS-u jest wystarczająca?

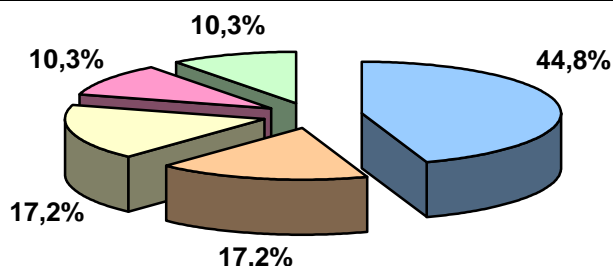
■ raczej tak
 ■ trudno powiedzieć
 ■ raczej nie
 ■ nie
 ■ nie
 ■ tak

Jaką formę wsparcia powinien oferować GOPS?

■ aktywizacja bezrobotnych
 ■ praca socjalna
 ■ doradztwo
 ■ pomoc finansowa
 ■ usługi opiekuńcze
 ■ wsparcie rzeczowe

Ocena pracy pracowników socjalnych

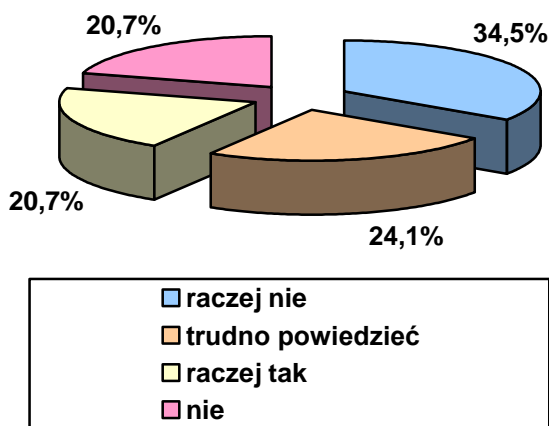

■ dobra
 ■ przeciętna
 ■ nie mam zdania
 ■ źle
 ■ bardzo dobrze

Badania własne Centrum AV.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez GOPS, blisko połowa badanych (48,4%) stwierdziła, iż jest ona wystarczająca. 22,6% ankietowanych miało odmienne zdanie, a 19,4% osób nie było w stanie określić swego stanowiska. W kwestii form wsparcia, jakie powinien oferować GOPS, badani wskazywali najczęściej aktywizację osób bezrobotnych oraz pracę socjalną. Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, ponad połowa osób (55,1%) oceniła ją dobrze lub bardzo dobrze, a blisko 35% przeciętnie lub źle. Jednocześnie 17,2% respondentów nie miało zdania na ten temat.

**Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe
zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?**

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, najwięcej badanych stwierdziło, iż jest ona raczej niewystarczająca (34,5%), 24,1% osób nie potrafiło jasno sprecyzować swego stanowiska, a 20,7% oceniło ją pozytywnie.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,

- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,
- właściwie przygotowana baza lokalowa oraz leczenia odwykowego,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- dysponowanie przez gminę stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Słabe strony

- brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- słaby przepływ informacji oraz niedostateczna wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień,
- społeczności lokalne nie włączają się w działania pomocowe.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy.

Zagrożenia

- brak zainteresowania fachowców różnych dziedzin współpracą na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- ograniczona skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- niedostatecznie wykorzystywany system informacji,

- istnienie w społeczeństwie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- wyspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej oraz pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,
- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych,
- brak placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie gminy,
- brak pracowników administracyjnych w ośrodku.

Szanse

- dobre przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- istnienie współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty,
- wystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,
- właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery rządowej i pozarządowej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie działań w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi,

- aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- samorząd nie prowadzi działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- nieodpowiednie warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- niepropagowanie idei wolontariatu.

Szanse

- wzrastające znaczenie organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- decentralizacja władzy sprzyja udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży,
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej jest szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- występowanie zjawisk: rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- istnienie organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym, z którymi współpracują władze lokalne.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy (brak nowych miejsc pracy); wysokie bezrobocie długotrwałego zarówno u kobiet jak i u mężczyzn,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- osoby bezrobotne długotrwale, charakteryzując się niskim poziomem wykształcenia, nie podnoszą swoich kwalifikacji,
- nieodpowiednie przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi,
- zjawisko bezrobocia ukrytego na wsi.

Szanse

- programy dla bezrobotnych długotrwale są powiązane z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacją,
- wzrasta mobilność zawodowa i geograficzna,
- wzrost dostępności kształcenia ustawicznego.

Zagrożenia

- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych lub/i w układzie geograficznym,
- brak współpracy władz z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- istnienie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- osoby starsze mają dostateczny dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- wystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką osób starszych,
- nie wzrasta liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- nie dochodzi do marginalizacji i izolacji placówek pomocy społecznej,
- łatwy dostęp do domów pomocy społecznej,
- osoby starsze mają możliwość samorealizacji w organizacjach samopomocowych,

- prowadzenie działań mających na celu poprawę sfery technicznej, ułatwiającej codzienne życie osób starszych.

Słabe strony

- nie istnieje określony standard usług dla osób starszych,
- kadra nie posiada profesjonalnego przygotowania w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- nieprawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- istnienie zjawiska marginalizacji problemów osób starszych,
- gmina nie dysponuje małymi formami pomocy społecznej dla osób starszych,
- na terenie gminy zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców,
- osoby starsze nie mają możliwości kontynuowania aktywności zawodowej,
- niski poziom życia osób starszych,
- gmina nie korzysta ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- uwrażliwianie systemu oświaty na problem osób starszych,
- sprzyjająca pomocy osobom w III ogólna sytuacja społeczna,
- postęp medycyny wpływa na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych.

Zagrożenia

- brak szkoleń kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- niedostosowanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrastająca liczba osób samotnych,
- infrastruktura nie jest dostosowana do osób starszych,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niewłaściwe rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom starszym sytuacja finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych.

Słabe strony

- brak organizacji pozarządowych funkcjonujących w sferze niepełnosprawności,
- brak przepływu informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi.
- środowisko osób niepełnosprawnych nie jest zaangażowane w działalność samopomocy,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- edukowanie o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- nie spada liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych,
- nie wzrasta zapotrzebowanie na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- brak działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej

Mocne strony

- dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna – drogi, wodociągi, telefonizacja, kanalizacja oraz gazyfikacja,
- dobra baza lokalowa,
- łatwy dostęp do placówek zamkniętych pomocy społecznej,
- bliskość położenia w stosunku do miasta powiatowego i wojewódzkiego,
- możliwość korzystania z usług świadczonych przez miasto.

Słabe strony

- duża liczba domów i mieszkań wymagających remontu,
- ograniczona liczba mieszkań socjalnych,
- zły stan opieki zdrowotnej,
- przemysł na niskim poziomie,
- mało opłacalna produkcja rolna,
- brak miejsc przeznaczonych do zabawy dla dzieci,
- utrudniony dostęp do placówek kulturalnych,
- brak ośrodka interwencji kryzysowej,
- miejscowości położone w znacznej odległości od Urzędu Gminy mieszczącego się w Lubartowie.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszczący się w Lubartowie przy ul. Lubelskiej 18a. Podmiotem prowadzącym jednostki jest Urząd Gminy w Lubartowie. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej. Kadra zatrudniona w GOPS-ie (kierownik oraz 5 pracowników socjalnych) uczestniczy w różnych formach doskonalenia i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia, seminaria i konferencje: „Twórcze sposoby przeciwdziałania przemocy”, „Kontrakt socjalny – nowe zadania Ośrodka Pomocy Społecznej”, „Wspieranie Rozwoju Lokalnych Porozumień na rzecz Zatrudnienia”, „System opieki

nad dzieckiem i rodziną w świetle nowych uwarunkowań prawnych”, „Kontrakt socjalny jako skuteczne narzędzie pracy socjalnej”, „Terapia i jej znaczenie dla integracji społecznej osób chorych psychicznie”, „Pomoc społeczna w świetle nowych rozwiązań systemowych i prawnych”, „Archiwum zakładowe”, „Procedura przygotowania projektów z Europejskiego Funduszu Społecznego”, „Pracownik socjalny jako animator działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych”, „Polskie prawo wobec przemocy w rodzinie”, „Strategia rozwiązywania problemów społecznych szansą na dodatkowe środki dla pomocy społecznej”, „Polityka lokalna wobec alkoholu” oraz kurs okresowy BHP dla pracowników administracyjno-biurowych.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Lubartów funkcjonują 2 stowarzyszenia. Mieszkańcy gminy przynależą do 4 parafii kościoła rzymskokatolickiego (w tym 1 parafii na terenie gminy) i 4 kaplic przyparafialnych. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie zlecania realizacji zadań własnych, dofinansowywania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Lubartów.

1. Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Wandzin i Majdan Kozłowiecki, Wandzin, 21-100 Lubartów.

Charakterystyka działania: kształcenie dzieci poprzez prowadzenie „Małej Szkoły”.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież.

Liczba osób objętych działaniem w 2005 roku: 30.

2. Stowarzyszenie Miłośników Twórczości Ludowej „Rokiczanka”, Rokitno, 21-100 Lubartów.

Charakterystyka działania: propagowanie i pielęgnowanie twórczości polskiej wsi.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież, osoby dorosłe, osoby starsze.

Liczba osób objętych działaniem w 2005 roku: 100.

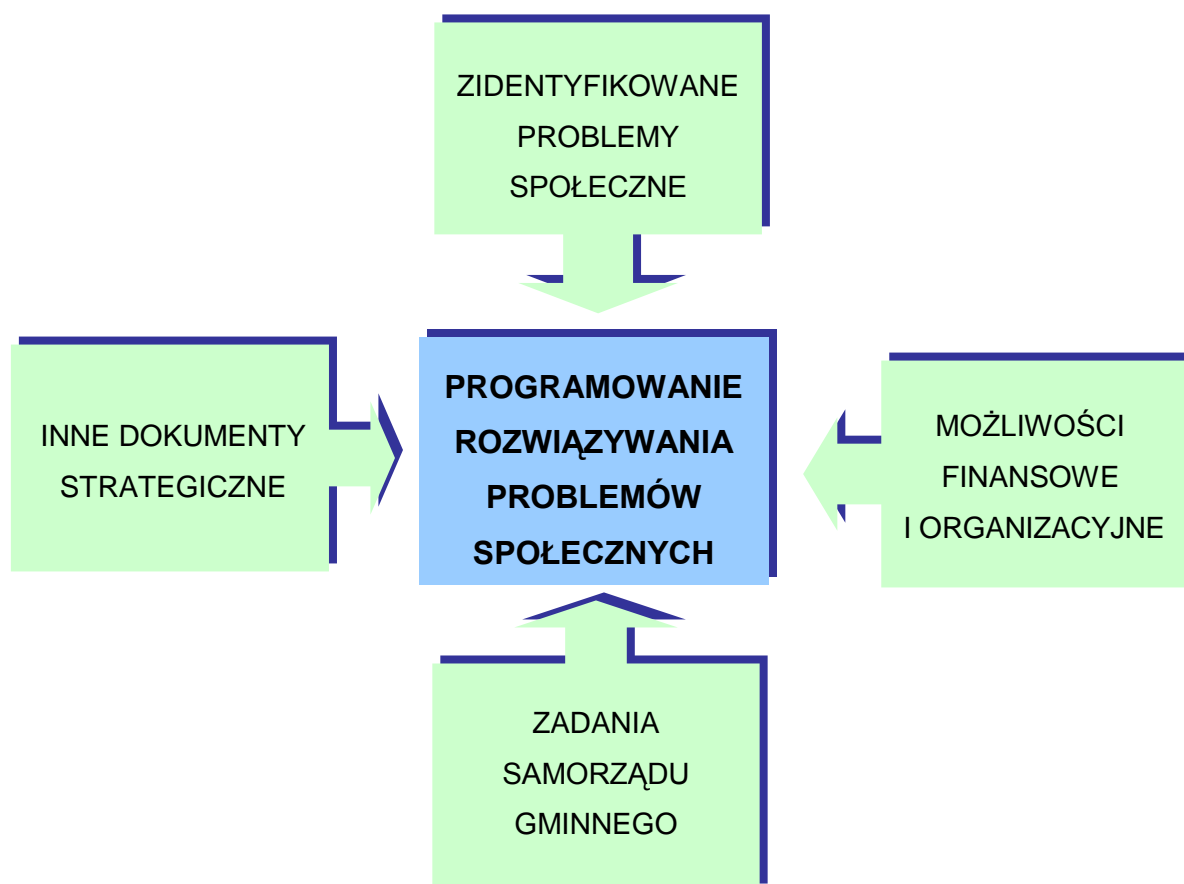
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący dokument uznał, że należy zaprogramować działania, zmierzające do rozwiązania następujących problemów:

- ⇒ Rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka.
- ⇒ Istnienie wysokiego poziomu bezrobocia skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców gminy, pogłębiając obszary ubóstwa. Bezrobocie w swych następstwach może prowadzić do bezdomności i stać się przyczyną wykluczenia ze środowiska lokalnego.
- ⇒ Zapewnienie opieki osobom terminalnie chorym, starszym i niepełnosprawnym, niezdolnym do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.
- ⇒ Uzależnienie od środków psychoaktywnych jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.
- ⇒ Ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**GMINA LUBARTÓW BEZPIECZNA SOCJALNIE
DZIĘKI SILE RODZIN
ORAZ ZINTEGROWANEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ**

3.2. CELE STRATEGICZNE

Problem:

Rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka.

Cel strategiczny 1.

Pomoc na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi
--

Cele szczegółowe:

1. Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Pomoc niepełnosprawnym i długotrwale chorym dzieciom i ich rodzinom.
3. Pomoc rodzinie w kształceniu i wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieży.
4. Pomoc dzieciom z rodzin patologicznych oraz całym rodzinom.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Urząd Gminy:
 - z systemu pomocy społecznej,
 - z systemu świadczeń rodzinnych.
3. Rozwój sieci świetlic wiejskich, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

4. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci.
5. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.
7. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
8. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
9. Systematyczny rozwój grup samopomocowych, w szczególności dla samotnych matek.
10. Opracowanie i realizacja gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.
11. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
12. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich:
 - organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole,
 - zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne,
 - organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego (kolonie, półkolonie),
 - organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
13. Zapewnienie opieki przedszkolnej na terenie gminy.
14. Organizowanie grup wsparcia dla dzieci, młodzieży i rodziców.
15. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego.

16. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego:

- wzbogacenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki).
- tworzenie miejsc spędzania czasu wolnego (place zabaw, boiska).

17. Udzielanie rodzinom pomocy psychologicznej, prawnej i społecznej.

18. Podjęcie działań w kierunku zwiększenia liczby godzin zajęć socjoterapeutycznych, psychoterapeutycznych oraz zajęć terapii pedagogicznej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Istnienie wysokiego poziomu bezrobocia skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców gminy, pogłębiając obszary ubóstwa. Bezrobocie w swych następstwach może prowadzić do bezdomności i stać się przyczyną wykluczenia ze środowiska lokalnego.

Cel strategiczny 2.**Budowa systemu wsparcia dla osób bezrobotnych
poprzez promocję zatrudnienia i przedsiębiorczości****Cele szczegółowe:**

1. Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia, bezdomności i ubóstwa.
2. Rozwijanie aktywnych form pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym – długotrwale bezrobotnym, w tym kobietom.
3. Dążenie do wyrównywania szans różnych grup społecznych na rynku pracy z uwzględnieniem grup dyskryminowanych.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
 - organizacja stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego,
 - organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych,
 - promowanie klubów pracy i szkoleń.
2. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
3. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
4. Redukowanie psychospołecznych skutków bezrobocia:
 - praca psychologów, doradców zawodowych, prawników, pracowników socjalnych,
 - przyuczenie do zawodu, aktywizacja zawodowa,
 - akcje edukacyjne,
 - zatrudnienie socjalne,
 - uruchomienie grup samopomocowych.

5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej.
6. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
7. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
8. Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw poprzez ulgi podatkowe i partycypowanie w kosztach zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zapewnienie opieki osobom terminalnie chorym, starszym i niepełnosprawnym, niezdolnym do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Cel strategiczny 3.

Utrzymanie osób terminalnie chorych, starszych i niepełnosprawnych jak najdłużej w środowisku zamieszkania lub zapewnienie opieki

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy, aktywizowanie osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym.
2. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy.
4. Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w środowisku zamieszkania.
2. Praca socjalna. Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających głównie na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarstwa środowiskowego, uwrażliwienie społeczności lokalnych na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, także rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki, skorzystanie przez osoby starsze i niepełnosprawne z przysługujących uprawnień, np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.

3. Rozwijanie jakości usług opiekuńczych – obejmujących pomocą w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.
4. Podjęcie działań zmierzających do powołania grup wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Rozwijanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby starsze, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.
6. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych.
7. Zapewnienie całodobowej opieki w placówkach stacjonarnych.
8. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.
9. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym prawa do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym w szczególności poprzez kontynuację łamania barier architektonicznych w miejscach publicznych (przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych).

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Uzależnienie od środków psychoaktywnych jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny 4.**Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy****Cele szczegółowe:**

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.
4. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii osobom uzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień.
6. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii.
7. Przeciwdziałanie przemocy domowej i zaniedbaniom – opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanym corocznie przez Radę Gminy Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zawierającym szczegółowe działania w ww. zakresie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 5.**Rozwój społeczeństwa obywatelskiego****Cele szczegółowe:**

1. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
2. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy.
3. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do budowy struktur pozarządowych.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Analiza ofert organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu i województwa.
2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
3. Inicjowanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
5. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej oraz promowanie idei wolontariatu.
6. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy poprzez Internet oraz wydawania broszury informacyjnej.
7. Tworzenie Centrum Kultury przy bibliotekach.

8. Podejmowanie działań zmierzających ku powołaniu Gminnego Centrum Wolontariatu.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez wójta.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,

- saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** ilość programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, ilość uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, ilość osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowane projekty powstały w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawimy je na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawcy projektów pozyskają na nie środki

finansowe. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

1. „Pomóżmy sobie i innym”

Wnioskodawca:	Gimnazjum w Skrobowie, Skrobów 106, 21-100 Lubartów.
Cel strategiczny:	Przeciwdziałanie patologiom społecznym.
Grupa objęta działaniem:	Mieszkańcy Skrobowa.

2. „Alkohol i rodzina”

Wnioskodawca:	Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Nadzieja”, ul. 3 go Maja 24A, 21-100 Lubartów.
Cel strategiczny:	Udzielanie informacji na temat uzależnienia od alkoholu, pomoc w rozwiązywaniu problemów, pokazanie trzeźwego sposobu życia, pomoc w przekraczaniu bariery wstydu i lęku przed odrzuceniem przez środowisko.
Grupa objęta działaniem:	Mieszkańcy gminy – rodziny i osoby z problemem alkoholowym.

3. Prowadzenie Świetlicy socjoterapeutycznej przy Szkole Podstawowej w Annoborze

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Annoborze, 21-100 Lubartów.
Cel strategiczny:	Zapewnienie dzieciom i młodzieży z terenu wsi i Kolonii Annobór miejsca, w którym będą mogły bezpiecznie spędzać czas, rozwijać swoje zainteresowania i uzupełniać braki.
Grupa objęta działaniem:	Uczniowie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Annoborze z rodzin niewydolnych wychowawczo i z różnymi problemami. Pośrednio – rodzice i mieszkańcy.

4. Świetlica socjoterapeutyczna

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Mieczysławce, 21-100 Lubartów.
Cel strategiczny:	Zapobieganie patologii oraz organizacja czasu wolnego dzieciom z rodzin patologicznych, niewydolnych wychowawczo, niepełnych.
Grupa objęta działaniem:	Uczniowie Szkoły Podstawowej w Mieczysławce.

5. „Spotkania ze sztuką”

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Mieczysławce, 21-100 Lubartów.
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none">Wypracowanie u uczniów nawyku kontaktu z kulturą i umiejętności zachowania się w takich miejscach.Dostrzeżenie przez uczniów innych wartości poza materialnymi oraz własnym środowiskiem wiejskim i rodzinnym.
Grupa objęta działaniem:	Uczniowie klas 0-VI Szkoły Podstawowej w Mieczysławce.

6. „Bliżej sportu”

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Mieczysławce, 21-100 Lubartów.
Cel strategiczny:	Podniesienie sprawności uczniów, którzy nie mają możliwości ćwiczenia na sali sportowej.
Grupa objęta działaniem:	Uczniowie klas VI-VI Szkoły Podstawowej w Mieczysławce.

7. „Zielone wakacje – radosne wakacje”

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Mieczysławce, 21-100 Lubartów.
Cel strategiczny:	Oslabienie czynników patologicznych w środowisku lokalnym i ich wpływ na dzieci.
Grupa objęta działaniem:	Dzieci i młodzież z rodzin patologicznych.

8. Punkt interwencji kryzysowej. Bank Żywności

Wnioskodawca:	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL”, ul. Szaniawskiego 62/28, 21-100 Lubartów.
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none">Zwiększenie skuteczności i dostępności do programów interwencji społeczno-prawnych i pomocy psychologicznej, służących zapobieganiu marginalizacji społecznej.Udzielanie rodzinom o trudnej sytuacji socjalno-bytowej pomocy rzeczowej w formie żywności.
Grupa objęta działaniem:	<ul style="list-style-type: none">dzieci z rodzin o trudnej sytuacji materialnej oraz dysfunkcyjnych,sprawcy i ofiary przemocy domowej (w tym małoletnie ofiary przemocy domowej),osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

9. „Wybieram sport”

Wnioskodawca:	Parafia Wniebowstąpienia Pańskiego, Lisów 2D, 21-100 Lubartów.
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none">• Działania zapobiegające patologii i wspomagające profilaktykę uzależnień.• Organizowanie zajęć rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowych.
Grupa objęta działaniem:	Dzieci i młodzież.

10. Opieka nad osobami dotkniętymi patologią w rodzinie.

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Łucce, 21-100 Lubartów.
Cel strategiczny:	Objęcie opieką doradczą beneficjentów, jak również stworzenie dla nich informacyjnej przystani i podjęcie działań profilaktycznych w związku z zagrożeniami towarzyszącymi nadużywaniu alkoholu, nikotyny, narkotyków i stosowaniu przemocy w rodzinie.
Grupa objęta działaniem:	Uczniowie i rodzice.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.